

Хомеопатия за всички

д-р Атанас Гълъбов

РАЗДЕЛ I: ХОМЕОПАТИЯ - ОБЩА ЧАСТ

Глава 1

ЩО Е ХОМЕОПАТИЯ

„По-важно е да знаем, какъв е човекът, който е болен, отколкото от каква болест е болен.“ Хипократ

Хомеопатията е ефикасен, научен метод на лечение, при който с **индивидуално** подбрани хомеопатични лекарства **се стимулират естествените оздравителни реакции на организма**. Наричат я още „нежната медицина“, защото тя действа според природните закони на лечебния процес и без да внася в организма токсични вещества.

Думата хомеопатия идва от гръцки език (homoios - „подобен“ и pathos- „страдание“) и отразява основния ѝ лечебен принцип: **„ПОДОБНОТО СЕ ЛЕКУВА С ПОДОБНО“ = SIMILIA SIMILIBUS CURANTUR**. Това означава, че на пациент, с определени симптоми се предписва такова хомеопатично лекарство, което е приготвено от вещество, предизвикващо в по-големи дози **подобни** оплаквания у здрави хора.

Най-общо може да се каже, че има главно два начина за въздействие върху болния човек. Единият, наричан алопатичен, е чрез вещества, които имат противоположно действие на изявените от организма симптоми или ги променят по някакъв начин. Другият метод е хомеопатичният.

За да направим по-ясна представата за разликата между двата метода, нека за пример да вземем случай на човек, страдащ от безсъние, болки в ставите и запек. Според алопатичния метод ще му се дадат такива лекарствени средства, които предизвикват изкуствено сън и съответно разхлабване, както и противовъзпалителни и болкоуспокояващи. Този подход често е ефикасен в началото, но тъй като **той не лекува причината за страданието**, оплакванията отшумяват или намаляват само временно и обикновено се налага лекарствата да се приемат продължително. Това крие рискове от неприятни и понякога сериозни странични ефекти и/или формиране на лекарствена зависимост, финансовата страна на въпроса също не е за подценяване.

При хомеопатичното лечение на пациента се дава в минимална доза, понякога и само еднократно, такова вещество, приготвено като лекарство, което в по-големи дози предизвиква безсъние, болки по ставите и запек у здрави хора. Резултатът, който се постига по този начин е траен и същевременно няма странични токсични ефекти и опасност от пристрастяване или развиване на толерантност към лекарството.

Подходът, който прилага хомеопатията е **холистичен** по своята същност (вж. Глава 11: Холистичен подход в медицината). Тя не лекува поотделно физически, умствени, емоционални или духовни проблеми, а ги разглежда като интимно свързани страни на болестта на пациента. Това е един много тънък момент, който е важно да бъде правилно разбран. Назначаването на хомеопатични лекарства става **не според поставената диагноза** (например: грип, ревматоиден артрит, мигрена, колит), а според **съвкупността (тоталността) от симптоми** - физически, емоционални и психически, които представя пациентът и които са различни за всеки отделен случай. Така предписването е строго **индивидуално** като за една и съща „болест“ при различните хора често се назначават различни лекарства - Подборът и действието им са съобразени не само с основното оплакване на пациента, но и със *спецификата на протичане на болестта при всеки отделен човек и с цялостната му конституция*, т.е. индивидуалните му особености. От друга страна едно и също хомеопатично лекарство може да бъде показано при различни „болести“ или травми. По-нататък в книгата ще се спрем и на други предимства на хомеопатичния метод на

въздействие върху болния човек пред алопатичния, както и на същността на симптомите, болестта и здравето от гледна точка на холистичния подход и хомеопатията.

Всеки лекар има възможност в ежедневната си практика многократно да наблюдава **индивидуалния начин** на реакция при различните пациенти.

Нека вземем например двама души болни от настинка:

При единия симптомите са настъпили много бързо. Има температура 39.5 градуса по Целзий, **суха** дразнеща кашлица с болки в гръдния кош, силна жажда за студена вода, психомоторно безпокойство и иска непрекъснато да има някой до него.

При другия началото е било постепенно. Той също може да е с висока температура, **суха** болезнена кашлица и силна жажда за студена вода, но да е много раздразнителен, иска да лежи неподвижно и не понася никого около себе си.

Според алопатичния метод, общото в симптомите на двата случая ще бъде достатъчно, за да се започне лечение с температуропонижаващо средство, евентуално антибиотик и средство против кашлица, които са стандартни и независимо от тяхното многообразие, изборът им общо взето зависи изключително от предпочитанията на лекуващия. Този подход *не* отчита и в най-малка степен индивидуалната реакция на пациента - а именно, че: в първия случай началото на болестта е бързо, пациентът е психомоторно възбуден и тревожен и не иска да остава сам, а във втория - началото на заболяването е постепенно, болният предпочита да лежи неподвижно, силно раздразнителен е и не желае никого около себе си.

При назначаването на лекарствата, хомеопатията работи именно с *различията* в протичането на болестта при единия и другия пациент. При конвенционалния подход вероятно първият ще се възстанови за 4-5 дни, а вторият - за 6-8 дни независимо от лечението и възможно еднаквият „причинител“ на заболяването. Тези срокове се определят от индивидуалната реактивност на пациентите (т.е., състоянието на имунната им система в момента) и от стандартния, уеднаквен подход при назначаването на терапията, който не отчита особеностите при протичането на заболяването при всеки от тях.

Ако вместо това обаче, на първия болен бъде предписан хомеопатичен препарат от АКОНИТ, а на втория от БРИОНИЯ (каквито са съответстващите на изявените в горе посочените случаи лекарства), и двамата ще бъдат излекувани и възстановени само за едно, две денонощия. Това е така, защото е отчетена индивидуалната реакция на всеки един от тях и е предписано показаното за съответната съвкупност от симптоми хомеопатично лекарство, което стимулира имунната защита на организма по най-подходящия и сигурен начин.

Глава 2

Д-Р САМУЕЛ ХАНЕМАН - ГЕНИЯТ ОТ МАЙСЕН

„Най-висшето и единствено призвание на лекаря е да възстанови здравето на болния и това се нарича лекуване.“

(Самуел Ханеман, „Органон на лечебното изкуство“ Афоризъм №1)

Основите на хомеопатията като стройна научна система е положил гениалният немски лекар и химик Кристиан Фридрих Самуел Ханеман.

Той е роден на 10 април 1755 г, в гр. Майсен, Саксония. Баща му бил изкусен живописец в местната порцеланова фабрика. От най-ранна възраст той го възпитавал да развива самостоятелност и задълбоченост на мисленето, като често го затварял в някоя стая и му задавал определена задача за разрешаване.

В училището Кристиан спечелил любовта и уважението на учителите със своите способности и прилежност. Тъй като родителите му били бедни и не могли да отделят пари за неговото образование, лично директорът на училището му позволил да посещава учебните занятия без да плаща такси. На тринадесетгодишна възраст вече му възлагали да преподава гръцки и еврейски на неговите съученици. На двадесет години той владеел осем езика.

Ханеман започнал медицинското си образование в Лайпциг, а след това се преместил

във Виена, където е бил най-известният по онова време медицински университет в Европа. Издържал се от преводи на научна литература и от уроци по чужди езици.

На 10 август 1779 г. той защитил дипломната си работа на тема: „За причината и лечението на гърчовите заболявания" и получил степен доктор по медицина и право на лечебна практика. След две години Ханеман се оженил за дъщерята на аптекар от Десау, от брака с която имал четири дъщери и един син.

През 1791 г., благодарение на изследванията си в областта на химията, той бил избран за член на Академията на науките в Майнс. Неговият „Аптекарска лексикон" се превърнал в стандартен учебник за онова време и затова му възложили да стандартизира немската фармакопея. Известността му бързо прехвърлила границите на страната. Но въпреки големия успех и репутацията, които си спечелил в областта на медицината и химията, той не се чувствал удовлетворен от драстичните методи на лечение, прилагани тогава в медицинската практика - пускане на кръв чрез венесекции, пиявици или вендузи; даване на препарати от живак и други силно отровни вещества или очистителни. Затова решил да преустанови дейността си като лекар, като същевременно не се отказал да изследва здравето и болестта.

Многобройните преводи в областта на лечебното изкуство, които Ханеман продължил да прави, за да издържа себе си и семейството си, му позволили да придобие широта на познанието, каквато никой лекар от неговото поколение не притежавал.

Преждевременно едно ръководство на известния по онова време английски професор по медицина Уилям Кулен, той прочел, че лечебните свойства на хининовата кора при лечението на малария се дължат на горчивия ѝ вкус. Той не приел това обяснение като удовлетворително и решил да вземе няколко пъти извлек от хининова кора, независимо, че бил напълно здрав в момента. Като резултат Ханеман изпитал всички симптоми на малария, без всъщност да е болен от нея.

Именно този експеримент поставил началото на нова ера в лекуването. Следващите години били период на проучване и систематично записване на резултатите от опитите, които Ханеман и неговите колеги провеждали върху себе си, своите семейства и приятели като приемали малки дози от различни вещества. Процесът, при който експериментално били предизвиквани симптоми у здрави хора в резултат на приемане на определени вещества, бил наречен „доказване". Освен това Ханеман съставил изчерпателен списък на случайните отравяния описани от различни лекари през вековете на медицинската история.

Всички симптоми причинени от отравянията, както и онези изяви при експериментите били събрани в подробни томове. В много случаи били разпознавани комплекси от симптоми на различни заболявания, считани дотогава за нелечими. Тогава тези вещества, приготвени по съответен начин като лекарства, били давани на пациенти с *подобни* оплаквания и те били излекувани.

Разбира се тази идея не била нова; по времето на Хипократ, а по-късно и на Парацелз използвали сняг за да лекуват измръзвания, а при повишена киселинност на стомаха - незначителни количества солна киселина. Било е известно например, че приемането на извлек от растението татул може да предизвика и същевременно да излекува някои случаи на лудост и конвулсии.

След няколко години на систематични изследвания и опити, Ханеман отново се върнал към медицинската си практика, но вече прилагайки хомеопатичния метод на лечение.

През 1810 година излязло и първото издание на неговия фундаментален труд „Органон на лечебното изкуство"¹, който претърпял шест редакции до края на живота му, като последната била отпечатана след смъртта му. Между 1811 и 1821 година той публикувал в шест тома Материя Медика Пура със шестдесет и седем хомеопатични лекарства. През 1821 г. се преместил в Кьотен, където развил интензивна и плодотворна лечебна и образователна дейност. При него се стичали болни от цяла Европа, а последователите му ставали все по-

¹ „Органон на лечебното изкуство" е издаден на български език от Холистичен център „Анхира", 1996 г., с превод от д-р Иван Енев.

многобройни. Той продължил да усъвършенства развития от него лечебен метод. През 1828 г. излязъл от печат монументалният му труд „Хронични болести“, в който представил ясна и стройна теория за произхода на хроничните заболявания.

Останал сам след смъртта на първата си жена и сватбите на дъщерите си, той се оженил повторно за францужойката Мелани д'Ервил и заминал за Париж през 1835 г. Там практиката му процъфтяла и до смъртта си на 2 юли 1843, той бил търсен и обичан от пациенти и колеги.

Огромен е приносът на д-р Ханеман за развитието на лечебната наука. Но за голямо съжаление, в ущърб на човечеството, той остава и днес непризнат и неоченен от медицинската професия като цяло.

Ханеман е първият лекар в историята на медицината, провел клинични експерименти със здрави изпитатели, за да докаже лекарствените ефекти на различни вещества и създал система за провеждане на подобни клинични експерименти с лекарствени средства.

Ханеман е първият лекар, създал стройна и единна теория за произхода и лечението на хроничните болести у човека.

Ханеман е първият лекар, прозрял факта, че болестите са *динамично разстройство на здравето* и затова лекуване означава не просто отстраняване на симптоми или болести, а **възстановяване** на здравето чрез *специфична стимулация на естествените защитни механизми на организма*.

Той ясно показва, че е правилно и много по-ефективно да се лекува болния човек, а не „болестта“ по определени схеми на лечение, които изобщо не вземат предвид индивидуалността на пациента.

Ханеман изпревари своето време с векове. Или може би съвременната медицинска мисъл изостава с толкова? Независимо от своята простота и яснота, идеите му все още не могат да бъдат възприети от мнозина. Достойна оценка на неговото дело вероятно ще бъде направена от идните поколения.

Глава 3

ИСТОРИЯ НА ХОМЕОПАТИЯТА ПО СВЕТА НАКРАТКО

След като Ханеман положил основите на хомеопатията като научна система, тя започнала да печели популярност в началото и средата на миналия век, доказвайки своята ефикасност при лечението на болни от коремен тиф, холера и дифтерия по време на съответните епидемии.

През 1812 г. при оттеглянето на Наполеоновата армия от Москва, избухнала епидемия от тиф; тогава Ханеман излекувал 180 войници без да допусне нито един смъртен случай. По време на холерните епидемии в началото и средата на миналия век в Русия и Англия, смъртността при случаите лекувани с хомеопатия е била само между 9 и 16%, а в болниците, където е било прилагано алопатично лечение -между 50 и 70%. По време на холерната епидемия в Неапол през 1854 г. д-р Рубини спасил с хомеопатични лекарства всички лекувани от него 255 души, заболели от холера.

В САЩ най-голям принос за развитието на хомеопатията имат д-р **Джеймс Тайлър Кент** и немският лекар **Константин Херинг**.

Кент завършил медицина през 1871 г. Той се ориентирал към хомеопатията след като жена му, която се разболяла тежко, била излекувана чрез този нов за страната му метод. Кент насочил цялата си огромна енергия към изучаването и прилагането му и станал Професор по Хомеопатична Материя Медика, като преподавал в различни медицински хомеопатични колежи в САЩ. Написал е ползваните и до днес *Реперпориум на хомеопатичната материя медика*, *Лекции по хомеопатична философия* и *Лекции по хомеопатична материя медика*. Кент разработил по определен начин лекарствените картини на много хомеопатични лекарства и въвел т. нар. „конституционални типове“, за които ще стане дума по-нататък.

Историята на Херинг е също интересна и поучителна. Роден е през 1800 г. в Ошац,

Саксония. Той е бил много любознателен и надарен и познанията му по класически езици, литература и математика са били енциклопедични.

Изучавал медицина в Хирургичната академия в Дрезден и след това в Университета в Лайпциг, където е бил ученик на известния тогава хирург Роби. По това време местното лекарско общество възложило на неговия учител да напише изобличителна статия срещу хомеопатията, но Роби отказал поради прекалена заетост и прехвърлил тази задача на младия Херинг, който много ценял. С присъщата си педантичност Херинг започнал да проучва публикуваната дотогава хомеопатична литература и да прави експерименти със себе си. Случило се така, че един ден докато правел дисекции на трупове се порязал и получил отравяне на кръвта. Било му препоръчано ампутация на ръката като единствена надежда за спасяване на живота му. Но един негов състудент, който бил ученик на Ханеман, му предложил да опита с хомеопатия и това довело до бързото му и пълно излекуване. Това окончателно убедило Херинг в ефикасността на хомеопатията и статията, която той трябвало да напише срещу нея, така и никога не се появила на бял свят.

През 1838 г. той публикувал монография относно една епидемия от антракс (синя пъпка), като съобщавал за напълно излекувани всички случаи на животни и хора, на които е давал хомеопатични лекарства. Тук е добре да се спомене, че д-р Робърт Кох открил причинителя на антракса едва през 1876 г., след което започнал експерименти за търсене на лечение. А такова вече е било приложено успешно 40 години преди него и въпреки това, днес всички студенти по медицина знаят кой е Кох, но не и кой е Херинг.

По подобен начин един друг голям немски хомеопат, д-р Бьонингхаузен, през 30-те години на миналия век спасил от бяс десетки хора и животни, много години преди Луи Пастър да въведе ваксинацията срещу бяс (1885 г), но името на Бьонингхаузен и неговите успехи също както на Ханеман, Херинг, Кент и много други лекари-хомеопати, никъде не се споменават в медицинската литература. (Предполагам, че причините за тези „пропуски“ ще ви станат ясни след като прочетете Глава 12.)

Херинг направил „доказвания“ на много вещества и по този начин обогатил хомеопатичната фармакопея с ценни лекарства. Установил се в САЩ. Плод на четиридесетгодишната му практика там е единадесеттомния му труд „*Водещи симптоми на хомеопатичните лекарства*“.

В Англия хомеопатията е въведена от д-р Фредерик Куин, пряк ученик на Ханеман, който основал Лондонската хомеопатична болница в 1849 година.

През тези почти 200 години, още плеяда знаменити лекари от цял свят са допринесли за развитието и доброто име на хомеопатията: Е. Неш, Д. Борланд, Дж. Кларк, Т. Ален, А. фон Липпе, П. Шанкаран, М. Блеки, М.Тайлър, Е. Хабърд и много други. Възраждането и възходът на тази ценна лечебна система през последните две десетилетия, се свързват и с името на големия гръцки хомеопат Георгос Витулкас.

Понастоящем в много страни по света има хомеопатични клиники; в Европа най-известната се намира в Белгия, чийто директор е д-р Алфонс Гьойкенс. Хомеопатията е изключително силно развита в Индия и Латинска Америка, тъй като тя е много ефикасна и в същото време евтина.

Признание за качествата на метода е, че вече близо 160 години кралското семейство в Англия се лекува с него. Крал Джордж VI през 30-те години на нашия век, дори нарекъл любимия си състезателен кон на името на едно от хомеопатичните лекарства - ХИПЕРИКУМ.

В Холандия около 47% от лекарите на обща практика, а в Англия -около 37% - изписват хомеопатични лекарства.

Лекарите в Европейската Общност практикуващи класическа хомеопатия членуват в хомеопатични лекарски съюзи, които са обединени в **Европейски комитет по хомеопатия**.

В много Европейски страни има асоциации на ветеринарните хирурзи, прилагащи хомеопатия. В Холандия например, около 10% от ветеринарните лекари са членове на

подобна асоциация. Тези асоциации са обединени в Международна асоциация за ветеринарна хомеопатия.

Глава 4

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ, НА КОИТО СЕ ОСНОВАВА ХОМЕОПАТИЧНОТО ЛЕЧЕНИЕ

„Най-висшият идеал на лечението е бързото, меко и трайно възстановяване на здравето; с други думи, това е премахването и унищожаването на болестта във всичките ѝ проявления по най-краткия, най-сигурния и най-безвредния начин върху основата на ясно разбираеми принципи.”

(Самуел Ханеман, „Органон на лечебното изкуство" Афоризъм №2)

Това, което отличава хомеопатията от алопатията е ясната формулировка на принципи и закони, по които се извършва и с които се съобразява лечението и които са в съзвучие с природните.

Първият основен принцип, който лежи в основата на хомеопатичното лечение, е този на **ПОДОБИЕТО**, за който вече говорихме.

Вторият гласи, че винаги се дава **САМО ЕДНО ЛЕКАРСТВО** на принципа на подобие според *тоталността* от характерни симптоми. Това означава, че след прегледа се назначава например само ПУЛСАТИЛА ЗОС и докато се приема и не се установи ефектът ѝ не се вземат никакви други хомеопатични лекарства. Едновременното даване на няколко хомеопатични лекарства (или на комбинирани препарати) практикувано от някои „хомеопати" - например сутрин БЕЛАДО-НА, на обед - ПИРОГЕН, а вечер - МЕРКУРИУС, не е съобразено с „доказването" на лекарствата и начина на действието им. Това обърква реакциите на организма на лекувания, а в същото време и лекуващия (вж. Глава 14: „Видове" хомеопатия).

Третият принцип се отнася до **МИНИМАЛНАТА ДОЗА**. Лекарството се дава във възможно най-малкото количество и не се повтаря, докато не се е изчерпал ефектът от първата доза.

Четвъртият принцип представлява **ЗАКОНА НА ХЕРИНГ**. За съжаление той е непознат на повечето лекари и студенти по медицина, тъй като при третирането на хора страдащи от хронични заболявания с обикновените алопатични медикаменти, не се постига истинско излекуване и по този начин не се стига и до неговото проявяване.

Законът на Херинг описва посоките, в които симптомите се предвиждат и изчезват в процеса на лечение на хроничните заболявания, а именно:

- отгоре надолу: например при лечението на човек с кожно заболяване обривите започват да изчезват от главата към краката.

- отвътре навън и от по-важните към по-маловажните органи -например изчезват силно изразени симптоми от страна на стомаха и червата, а се явява кожен обрив, който по-късно също изчезва или пък изчезват сериозни сърдечни и ставни оплаквания, а се появява за кратко време разстройство, което също преминава скоро.

- в процеса на лечение често за часове или дни се връщат стари оплаквания, в обратен ред на тяхното появяване във времето преди вземане на лекарството, след което изчезват. Това показва, че те не са били наистина излекувани в миналото, а само потиснати. Например, скоро след приемането на лекарството може да се появи обрив, който пациентът е имал преди две години, и който е бил мазан с различни препарати и „излекуван". Няколко дни след като изчезне обрива, може да се появи за няколко часа главоболие, от каквото човекът е страдал дълго преди четири години и т.н. В хомеопатията това проявяване за кратко време на различни оплаквания, които човекът е имал преди месеци или години се нарича „**лечебна криза**".

(При прилагането на комбинирани препарати или на няколко хомеопатични лекарства

едновременно, Законът на Херинг не се проявява).

Представа за „болестната картина“ на всяко лекарство и действията му се получава от:

1. „Доказванията“ на съответното вещество, от което се приготвя лекарството: т.е., то се дава на здрави доброволци, докато се изявят симптоми и обективни признаци, които внимателно и подробно се записват, както от хората, които го приемат, така и от тези, които наблюдават доказването.

2. Случайните отравяния с веществото, от което е приготвено лекарството, описани в медицинската литература.

3. Излекувани заболявания у някои хора с прилагане на същото лекарство.

4. Типове хора със съответни конституционални особености, при които лекарството е подействало най-добре, например: слаби тъмнокоси мъже, амбициозни, лесно раздразнителни, обичащи пикантни храни или пък руси, светлооки, склонни към напълняване жени, плачливи и непонасящи тлъсто месо и мазни храни.

Цялата тази информация се събира в хомеопатични лекарствени справочници, които на латински се наричат **Реперториум и Материя Медика**.

Глава 5 ВЪЗМОЖНОСТИ И ОГРАНИЧЕНИЯ

ВЪЗМОЖНОСТИ:

Прилагана от лекари с необходимата подготовка, хомеопатията е с огромни възможности. Често тя се оказва ефективна там, където други лечебни методи не могат да помогнат.

Ако използвам общоприетата терминология бих казал, че с нея могат да се лекуват хора с всякакъв вид заболявания, независимо дали се класифицират като вътрешни, нервни, психиатрични, хирургични, онкологични, детски или пък инфекциозни. Но трябва да се запомни, че хомеопатията не лекува отделните болести като такива, а човекът като цяло!

Хомеопатията е много добър метод за профилактика и поддържане на добро здраве. Чрез приложението ѝ могат да се коригират “дребните” функционални смущения и оплаквания дълго преди да се появят сериозни заболявания и патологични промени в органите и така болестите да се пресекат в самото им начало. Предполагам, че на повечето от нас е добре познато усещането за вътрешен дискомфорт и че „нещо не сме добре“, а в същото време обективните лабораторни и физикални изследвания не показват нищо обезпокоително. Точно това е моментът, когато трябва да се погрижим за здравето си. Нашето тяло не ни лъже и ако свикнем да го слушаме и да му обръщаме нужното внимание, ще си спестим много страдания.

Балансирайки умствено-емоционалното състояние, хомеопатичното лечение спомага за предпазване от задълбочаване на процеса в посока към развитие на патологични промени в тъканите, (вж. Глава 11 за значението на връзката ум-тяло).

Едно от най-ценните качества на хомеопатията е, че при децата дава възможност рано да бъдат коригирани някои неблагоприятни и тревожещи тенденции, например; склонност към чести инфекции - отити, бронхити, пневмонии; поведенчески проблеми; изоставане в развитието; нощно напикаване и др. Чрез навременното лечение в ранна детска възраст би могло да се намали или напълно премахне влиянието на прекараните от предишните поколения тежки заболявания като туберкулоза, рак, диабет, сифилис или гонорея, които са оставили своя отпечатък.

Единствено хомеопатията предлага много ефикасно лечение на *състояния, възникнали от силен стрес при деца и възрастни* - прекомерна уплаха, загуба на близък човек и др.

Хомеопатичните лекарства се прилагат много успешно по време на бременността и раждането и при нужда в послеродовия период. За жената в климактериума хомеопатията също може да предложи ефикасна помощ.

При тежко и nelечимо болни може да облекчи страданията и да удължи живота.

Хомеопатията намира добро приложение и във **ветеринарната** практика и то в целия спектър от болестни състояния при животните, с терапевтични възможности, близки до тези при хората. Ценно предимство на хомеопатичните лекарства пред алопатичните е, че те не се натрупват в месото и млякото, както това става например с антибиотиците. Освен това са и по-евтини.

По своя начин на въздействие и постижения, хомеопатията има значителни предимства пред алопатията, както и в определени аспекти пред някои други лечебни методи:

- **тя лекува целия човек**, като обхваща всичките му оплаквания, а не само отделни негови симптоми и „болести“

- лекува и премахва причината за болестта, а не потиска само симптомите

- няма възрастови ограничения и противопоказания

- хомеопатичните лекарства не са токсични и не се натрупват в организма както обикновените (алопатични) лекарства

- не се развива лекарствена зависимост и привикване

- хомеопатичните лекарства не действат просто чрез внасяне в организма на определени химични вещества, както това става при алопатичните лекарства, а стимулират собствените защитни сили на организма и лечението протича по естествен начин, в съответствие с природните закони

- поради специфичния начин на действие на хомеопатичните лекарства, при инфекциозни заболявания болестотворните микроорганизми не могат да развият устойчивост към тях така, както това става при антибиотиците

- с хомеопатия могат да се лекуват *последствия от травми - физически или психически - станали преди много време* - месеци и дори години (например нощно напикаване след силна уплаха, страхова невроза след засядане в асансьор, главоболие или епилепсия след травма на главата и др.)

- хомеопатичният преглед и лечение дават възможност на човек да обърне повече внимание на някои страни на живота си, които до този момент не е забелязвал. Така хомеопатията спомага за развитието на едно по-голямо осъзнаване и отговорност към самия себе си.

- хомеопатичното лечение е по-евтино в дългосрочен план

- при производство на хомеопатични лекарства не се отделят вредни вещества в околната среда - т.е., то е екологически чисто и освен това щади природните ресурси. По данни на Немския хомеопатичен съюз използването на хомеопатични лекарства може да спестява само в Германия милиарди марки годишно.

- при много ежедневни ситуации, прилагането ѝ е лесно усвоимо и дава бърз резултат: настинки и грипозни заболявания, някои травми и др.

ОГРАНИЧЕНИЯ:

Хомеопатията не е панацея за всички човешки страдания и като всеки друг лечебен метод си има своите ограничения. **Важно е всеки метод да бъде прилаган тогава, когато е от най-голяма полза за болния.** В много случаи на травми или напреднала патология, хирургичната намеса е желана и неизбежна, но и тогава хомеопатичните лекарства могат да бъдат от голяма помощ. Понякога е необходимо също преливане на кръв или специални разтвори, както и провеждането на други животоспасяващи действия.

С хомеопатия *не* може да се компенсира липсата на някой орган и неговата функция - например при отстраняване на щитовидната жлеза при определени показания или при инсулинозависим диабет, пациентите трябва да продължат приемането на липсващите в организма им хормони - съответно на щитовидната жлеза и на панкреаса. При хора на хемодиализа също не може да се очаква възстановяване на бъбреците и премахване на необходимостта от нея. Но това, което хомеопатията може да направи в тези случаи е да повиши самочуствието и тонуса на болните и да облекчи състоянието им, както и да забави

развитието на усложнения, което разбира се, никак не е малко.

Не трябва да се забравя, че крайният резултат зависи от няколко ограничаващи фактора:

1. От страна на пациента:

- от степента на увреждане на здравето му и от степента на съхранение на защитните му механизми

- от изчерпателността на информацията, която дава на лекаря, както за сегашното си състояние, така и за предишните си проблеми и заболявания в семейството

- от готовността му да съдейства в процеса на лечение (някои хора не спазват определени условия, които са необходими за постигане на положителен лечебен резултат, когато се назначи хомеопатично лекарство)

2. От страна на лекуващия:

- преди всичко от познанията и уменията, които притежава

3. От страна на лекарството:

- негодно лекарство

4. Друго:

- случайно антидотиране

Глава 6

ХОМЕОПАТИЧНИ ЛЕКАРСТВА - ПРОИЗХОД И ПРИГОТВЯНЕ. НАЧИН НА ПРИЕМАНЕ. СЪХРАНЕНИЕ

Произход и приготвяне:

Хомеопатичните лекарства се получават от няколко източника:

- растения
- минерали
- метали и техни съединения
- здрави животински или човешки тъкани и секрети (саркоди)
- патологични животински или човешки тъкани и секрети (нозоди)
- неизмерими или непретеглими: електричество, слънчева светлина, лунна светлина, северен или южен магнитен полюс и др.

Практически от всяко вещество би могло да се получи хомеопатично лекарство, но то става такова само след "доказването" му върху здрави хора. Последните години бяха извършени „доказвания" на шоколад, водород, германий, гранит, мрамор и др.

Хомеопатичните лекарства се приготвят в специализирани лаборатории чрез т.н. метод на „**потенциране**", който се състои в *последователни разреждания* на изходната субстанция в алкохол и дестилирана вода и последващи *сунусии* (т.е. енергични разтръсквания).

Ценното на този начин на обработка е, че дори силно отровни вещества се освобождават от своята токсичност и се превръщат в животоспасяващи лекарства. Най-ефикасните хомеопатични лекарства при тежки и септични състояния, се получават именно от отровните вещества и растения.

Използват се няколко метода на разреждане:

- **десетичен** - при който всички последователни разреждания се правят в съотношение едно към девет (изходно вещество към разтворител). Потенциите от този вид се обозначават с римските цифри

X (икс) или D (де), изписани след цифрата означаваща съответното разреждане - например: 10, 30, 6X, 30X и т.н.;

- **стотичен** - разрежданията са в съотношение едно към деветдесет и девет. Обозначават се с римската цифра C (це), но често тя се изпуска - например: 6C, 30(C), 200(C) и т.н.

- LM (ел ем) - при тях първоначално се разрежда последователно три пъти едно към деветдесет и девет и след това полученото разреждане 3C се разрежда едно към 50 000.

При изписването на съответното хомеопатично лекарство се използват латинските

наименования на изходната суровина, като след него се отбелязва съответната потенция.

Потенциите между 1С и 12С (съответно 10 и 240) се приемат за *ниски*, между 12С и 30С (съответно 240 и 600) за *средни*, а над 30С (600) за *високи*. Високите разреждания над 200С се обозначават с М (ем). Например разреждане 1000С = 1М, 10000С = 10М и т.н..

Интересно е да се знае, че след разреждане 12С практически не остава нито една молекула от изходното вещество в разтвора. Въпреки многобройните изследвания по цял свят, все още няма единна теория, обясняваща точния начин на действие на хомеопатичните лекарства. Смята се, че те оказват влияние върху по-фините енергийни структури на тялото, служейки като отключващ фактор за стимулиране на защитните сили на организма, впоследствие активирайки на физическо ниво съответни физиологични системи.

Хомеопатичните лекарства се приготвят в течен вид, както и под формата на таблетки, гранули и рядко - прахчета.

За съжаление, в аптеките в страната не се продават хомеопатични лекарства от много от известните европейски фирми. Тези, които все пак се намират, могат да се използват за първа помощ от неспециалисти при ситуациите описани в книгата, но *не* и за лечение на хронични или на по-тежки остри заболявания.

Начин на приемане:

Хомеопатичните лекарства се приемат *през* устата. Тя трябва да е чиста, като 10-15 минути преди и след това е желателно да не се яде и пие нищо, да не се пуши и да не се мият зъбите. (Разбира се, в случай на спешно състояние те се дават веднага, независимо от тези условия) . Ако са на таблетки или гранули, една таблетка или две, три гранули се смучат докато се разтворят или пък се сдъвкват. Ако са във вид на течност, няколко капки или милилитра се задържат за 20-30 секунди в устата, след което се гълтат.

По време на лечението с хомеопатия е желателно да се избягва консумацията на кафе, чай от мента или други билки, съдържащи силно миришещи етерични масла, както и масажи с такива. Ако пациентът е свикнал да пие големи количества кафе, то трябва да изминат поне няколко часа между пиенето му и приема на лекарството, но е добре да се има предвид възможността за антидотиране на лечението в тези случаи.

Съхранение:

Уместно е хомеопатичните лекарства е да се съхраняват на сухо и защитено от пряка слънчева светлина място, далече от силни миризми и електромагнитно лъчение и при температура не надвишаваща 30 градуса по Целзий. Майчините тинктури от различни растения трябва да се държат на хладно. Те не са така дълготрайни както потенцираните препарати.

Хомеопатичните лекарства могат да запазят своята годност дори десетки години, ако се съхраняват по подходящ начин.

Глава 7

КАКВО ТРЯБВА ДА ЗНАЕ ВСЕКИ, КОЙТО СЕ ЛЕКУВА С ХОМЕОПАТИЯ

Лечението с хомеопатия има своите особености, с които е добре пациентът да бъде запознат предварително.

Хомеопатичното интервю, както е прието да се нарича, е обикновено с продължителност от един до два часа, когато се преглеждат хора с хронични заболявания. Понякога, при неясни и объркани случаи, е необходимо да се проведе допълнителен разговор с пациента или с някой от неговите близки, преди да се назначи хомеопатично лекарство.

Въпросите, които ви задава лекарят-хомеопат биха могли да ви изглеждат доста необичайни и без видима връзка с основното оплакване, поради което сте дошли да търсите помощ. Например, страдате от „мигрена“, а ви питат какви храни обичате да ядете и кои не понасяте; в какво време - студено или топло се чувствате по-добре; в каква поза предпочитате

да спите; дали са ви топли или студени крайниците; по кое време на денонощието се чувствате по-бодър или по-отпуснат и неработоспособен и много други.

Това е така, защото както вече беше пояснено хомеопатичното лекарство не се изписва за определени „болести“, а въз основа на тоталността от симптоми, които ни представя пациентът и те трябва да бъдат внимателно изяснени.

Освен това, голямо значение за правилния подбор на лекарството има **фамилната анамнеза** на пациента - т.е. дали в рода му има хора боледували от рак, туберкулоза, диабет, както и **заболяванията, травмите или операциите, които е прекарал самият той до този момент.**

Понятието „**симптом**“ в хомеопатията има по-широк смисъл и се използва за означаване не само на патологични промени и оплаквания, но и на особености, които характеризират всеки отделен човек и които не е задължително да имат пряко отношение към здравословното му състояние или оплакването, което представя. Например, някой много обича да яде сладки неща и топла храна и напитки, не понася лук и бобови, спи най-често на дясната си страна и обикновено е доста раздразнителен сутрин при събуждане. Друг предпочита солените храни, не понася топлина и слънце, често се оплаква от главоболие и херпес по устните; като характер е по-затворен, много чувствителен и не обича да го утешават, когато е разстроен или плаче. Всеки един от тези двама души отговаря на определен **КОНСТИТУЦИОНАЛЕН ТИП** - първият в този случай - на лекарството **ЛИКОПОДИУМ**, а вторият - на **НАТРУМ МУРИАТИКУМ**. Под конституционален тип в хомеопатията най-общо се има предвид съвкупността от определени черти на характера и темперамента, физически белези, както и склонността към развитие на определени болестни процеси и начини на реакция в отговор на външните въздействия. Голяма част от хората могат да бъдат определени като различни конституционални типове. **Познаването им има голямо значение за назначаването на хомеопатичните лекарства и лечението!** Когато се открие и се даде лекарство, което отговаря на даден конституционален тип, тогава не само се излекуват или значително облекчават съответните „болести“, заради които е дошъл на преглед човека, но и цялостното му здравословно състояние на всички нива, значително се подобрява.

За намиране и назначаване на лекарството, голямо значение имат т. нар. **МОДАЛНОСТИ**. Те представляват това, което *влошава* или *подобрява* даден симптом. Например болка в стомаха, която се подобрява от топли напитки и се влошава към 4 часа следобед изисква едно хомеопатично лекарство; болка в стомаха, която се влошава от леко докосване и се подобрява от силен натиск изисква друго лекарство.

Трябва да се поясни, че хомеопатичният преглед не изключва другите рутинни физикални прегледи и лабораторни изследвания, тъй като всичко в човешкия организъм е свързано и всички показания трябва да се вземат предвид. Многогодишната световна практика показва, че най-добрите хомеопати в света са били и изключително образовани и опитни лекари.

Един факт, който понякога много учудва пациента е, че след прегледа може да му се даде еднократно само една таблетка или няколко капки от лекарството! Това е така, защото хомеопатичното лекарство е стимул за организма да започне самолечение и действието му продължава дълго време след като се прекрати неговото вземане. Разбира се, в някои случаи е уместно лекарството да се приема няколко дни до една седмица или по-дълго, но това се решава индивидуално.

Обичайна практика по света е лекарят-хомеопат сам да дава на пациентите хомеопатичните лекарства, които назначава. Тях той предварително е закупил от реномирани фирми-производителки на хомеопатични лекарства. Пациентът обикновено се насочва към аптеката само ако лекарството, което е необходимо за лечението му е по-рядко използвано или пък е в потенция, която лекуващият няма на разположение.

Разбира се, хомеопатичните лекарства за първа помощ, могат да се закупят от всеки и да

се прилагат при нужда.

Глава 8

ОСОБЕНОСТИ НА ХОМЕОПАТИЧНОТО ЛЕЧЕНИЕ ПРИ ХОРА С ОСТРИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

Най-общо може да се каже, че към тези заболявания спадат различните инфекциозни болести, острите алергични реакции и нараняванията. Последните се разглеждат по-подробно във втората част на книгата.

Истинските остри заболявания обикновено протичат по два начина: те или се самоограничават и след като достигнат определена степен на развитие, организмът се справя с тях и преминават без да оставят последици или водят до смърт. Има и трети вариант - човекът не се възстановява напълно след прекарано инфекциозно заболяване и с месеци, дори години може да се чувства недобре.

Тук трябва да се изясни, че при някои деца и възрастни, които *често* боледуват от остри инфекциозни заболявания, всъщност се касае за **хронична конституционална слабост** и те трябва да се лекуват от опитен лекар-хомеопат, който да засили имунната им защита, за да се прекрати тази тенденция.

Колкото по-остро и тежко протича заболяването, толкова по-бърз е и отговорът в резултат на хомеопатичното лекарство! Това означава, че при остри случаи подобрението трябва да започне след няколко минути до няколко часа. Ако такова не се установява и след повтарянето на лекарството, най-вероятно то е погрешно избрано и трябва да се търси по-подходящо.

Обикновено при острите заболявания не се наблюдава „лечебна криза“, както при хронично болните, а веднага настъпва подобрение.

С постепенното затихване на оплакванията се разрежда във времето и приема на хомеопатичното лекарство!

С помощта на хомеопатията обикновено лесно и без усложнения се преодоляват грип, настинки, и почти всякакви инфекциозни заболявания и алергични реакции.

Глава 9

ОСОБЕНОСТИ НА ХОМЕОПАТИЧНОТО ЛЕЧЕНИЕ ПРИ ХРОНИЧНО БОЛНИ ХОРА

Веднага искам да поясня, че лечението на хора с дългогодишни, а особено ако са и тежки хронични страдания, изисква много добра общомедицинска и специална хомеопатична подготовка.

Пациентите, които идват да се лекуват, обикновено приемат едно, но по-често няколко алопатични лекарства, което може да затрудни доста лекуващия. Това е така защото те потискат симптомите, които организмът се стреми да изяви, когато е болен, а от друга страна самите лекарства дават често странични ефекти. Понякога не може да се разбере кои от симптомите, които ни дава пациентът са в резултат на болестта и кои - в резултат на приеманите алопатични лекарства.

Много е жалко, че повечето хора решават да се лекуват с хомеопатия, след като години наред са опитвали безрезултатно какви ли не други терапии. Понякога в такива случаи патологичните изменения в тъканите са напреднали твърде много и състоянието може само да се облекчи, но не и да се постигне пълно излекуване.

Бих посъветвал всички, които са болни, да търсят първо помощта на естествените, лечебни методи каквито са хомеопатията, гладолечението, акупунктурата, йога, рефлексотерапия и други, които очистват организма от токсини и стимулират собствените му защитни сили.

След приемане на хомеопатично лекарство, *реакцията* е различна при всеки пациент. Някои веднага усещат вътрешно благополучие и разположение на духа, каквото рядко са изпитвали преди това, заедно с подобрене на всички или на повечето физически оплаквания. Разбира се, това е най-желаната реакция, за която иска да чуе всеки хомеопат.

Понякога първоначалните симптоми временно се влошават за кратко време или пък се появяват симптоми на болести, от които пациентът е боледувал преди, което показва, че те не са били наистина излекувани - това е т. нар. „**лечебна криза**“, за която вече стана дума (вж. Закон на Херинг в Глава 4). Изявяването на тези стари симптоми обикновено продължава от няколко часа до няколко дни, след което жизнеността на човека се възвръща и оплакванията бързо отминават. Много рядко лечебната криза може да продължи по-дълго - до две, три седмици - и това става обикновено при хора с кожни или други заболявания потискани дълги години с алопатични лекарства. Но дори и при тези лечебни кризи, ако човек се чувства по-спокоен вътрешно, това значи, че лекарството е правилно избрано, трябва да се изчака търпеливо и ако е възможно да не се приемат други лекарства през това време.

Понякога първоначалните реакции са много фини. Те могат да преминат почти незабелязано и да бъдат пропуснати от лекуващия, особено ако няма опит и достатъчно познания.

Ако не е назначено правилното лекарство има две възможности: едната е, че пациентът няма да получи никаква реакция, а втората е - временно да се изявят някои симптоми на „доказване“ на лекарството, например: главоболие, леко разстройство, обрив и др., които са бързопреходни и отминават без да оставят каквито и да било трайни нежелани последствия.

Трябва да се има предвид, че при хора с продължавали дълго или пък тежки хронични заболявания, нелекувани или пък потискани дълги години с алопатични лекарства, не може да се очаква моментално подобрене, а трябва да изминат обикновено няколко седмици до няколко месеца, преди да се забележи положителен резултат. Често в такива случаи се налага назначаването на 2, 3 или повече хомеопатични лекарства (разбира се, не едновременно!) в период от една или две години, докато настъпи трайно стабилизиране и подобрене и тук е особено необходимо разбиране и търпение от страна на пациента.

Глава 10

МЯСТОТО НА ХОМЕОПАТИЯТА В ОБЩИЯ ЛЕЧЕБЕН ПЛАН

Хомеопатията е **лечебен и профилактичен** метод, а не диагностичен.

Не бива да се бърка с билколечението (фитотерапията) независимо, че много от хомеопатичните лекарства се получават от растения и понякога, макар и рядко, при лечението се използват тинктури (спиртни настойки) от някои от тях, особено за *външна* употреба при различни наранявания.

Хомеопатичното лечение би могло да се съчетае с психотерапевтични консултации в случаите, когато човекът има сериозни психо-емоционални проблеми.

Не е желателно *едновременното съчетаване* на хомеопатично лечение с акупунктура, рефлексотерапия, биоенерголечение, Рейки и други енергийно въздействащи методи, тъй като може да се получи объркване в реакциите на организма и да не може да се прецени добре какво става.

Допустимо е хомеопатичното лечение да се съчетава с фитотерапия, само при по-сериозни и тежки случаи, след конкретна преценка на индивидуалното състояние. Освен това като естествена част от здравословния начин на живот, човек може да се придържа към един по-балансиран начин на хранене и двигателен режим.

Въпросът за едновременното прилагане на хомеопатични и алопатични лекарства е по-деликатен. Всеки случай е строго индивидуален и подходящия начин на лечение би могъл да прецени най-добре лекарят-хомеопат.

Хомеопатията чудесно може да се допълва с хирургичното лечение, там където то е неизбежно.

Глава 11

ХОЛИСТИЧЕН ПОДХОД В МЕДИЦИНАТА: БОЛЕСТ И ЗДРАВЕ ОТ ГЛЕДНА ТОЧКА НА ХОЛИСТИЧНИЯ ПОДХОД

„Лекарят трябва да обръща внимание не само на болния орган, дори и не само на целия човек; той трябва да разглежда човека в средата, в която живее.“

Харви Къшинг (американски неврохирург)

Хомеопатията, както вече споменах, е **холистичен** метод на лечение. Това означава, че тя се базира на холистичния подход в медицината, който възприема един по-широк възглед за човека, здравето, причините за болестта и индивидуалните ѝ прояви и процесът на лечение². Той разглежда човека като съставен от три взаимносвързани и влияещи си основни нива. Всяко от тях е със своя организация и енергийна структура - физическо, умствено-емоционално и духовно. За да можем да правим правилна преценка за посоката, в която протича лечението, ние трябва да имаме предвид йерархичната подреденост на тези нива, както и значението на дадена функция или орган в рамките на всяко едно от тях.

Най-общо можем да кажем, че те се подреждат във възходящ ред по следния начин - физическо (най-маловажно), следва умствено-емоционалното и най-високо стои духовното ниво. Във всяко от тях също има йерархия - например във физическото, най-важен е главният и гръбначният мозък, после сърцето, бъбреците, белите дробове и т.н., като кожата е най-периферният и относително най-маловажен орган.

Ако по време на терапията се наблюдава преместване на увреждането от по-важни към по-маловажни нива и от по-важни централни органи към по-маловажни и периферни, знаем, че настъпва истинско излекуване. Ако се наблюдава противоположният процес, т.е., придвижване на увреждането към по-дълбоки нива и по-важни вътрешни органи, очевидно болестта се *потиска* и задълбочава, а не се лекува.

Ще използвам за пример нещо, което често се среща в практиката. При лекаря-хомеопат идва за преглед дете, което страда от няколко години от бронхиална астма. При снемане на анамнезата се установява, че тези оплаквания са се появили скоро след изчезването на обрив, който е бил мазан продължително време с някакви кремове (често кортикостероидни). Родителите, както и повечето колеги мислят, че обривът се е излекувал, а се е появила „нова“ болест. Но всъщност *това е „старата“ болест, която е била потисната* и сега просто се изявява на ново, но този път по-опасно място в организма, като засяга по-важни за живота органи - в случая белите дробове. Когато се даде правилното хомеопатично лекарство се наблюдава следният процес: първо изчезват оплакванията свързани с бронхиалната астма, като същевременно се появява отново обривът, което показва, че е бил само потиснат, а не излекуван. След известно време изчезва и той и детето е вече наистина здраво.

Трябва да разберем, че щом организмът изявява някакви симптоми, това означава, че нещо в него не е наред. Даването на алопатични лекарства насочени само към премахването на определени оплаквания с цел „бързо лечение“, е опасна практика, защото както вече поясних, това не лекува причината за страданието. Въпреки, че понякога може да настъпи моментно облекчаване, болестта продължава да тлее в организма и да търси ново място, където да се изяви. Както сполучливо е казано: „Премахването само на симптома е като да убиеш този, който ти е донесъл лоша вест“. Т.е., ние отстраняваме именно онова, което ни предупреждава за опасността.

Сами по себе си, симптомите не представляват болестта, а са израз на уникалния

² Целите и задачите на тази книга не са да прави задълбочен анализ на холистичния подход или на състоянието на съвременната медицина. На всички читатели, които търсят повече информация по тези въпроси, бих препоръчал книгата „Здраве и болест - един нов модел“ от Георгос Витулкас (изд. от Холистичен център „Анхира“, 1996), която е написана на достъпен език.

начин на реакция на организма към стреса и усилията за преодоляването му. Следователно, те трябва да се разбират и оценяват, а не просто да бъдат потискани. Начинът на проявление на тези признаци показва посоката на най-малкото съпротивление, което избира имунната система, за да защити организма по най-добрия начин. Хомеопатията е ефикасна и наистина лекува именно поради факта, че прилаганите от нея лекарства действат в същата посока, както и защитните сили на организма и така му помагат да се справи с болестта.

Не можем да се научим да лекуваме истински, ако нямаме ясна представа за това какво представляват здравето, симптомите и болестта и каква е същността на лечението!

При общоприетата сега практика в медицината, на определена съвкупност от симптоми обикновено се дава име на някаква болест. **Според хомеопатията, болестта е само една и тя представлява разстройството на жизнената сила**, което се изразява в различни оплаквания на различни нива според индивидуалната реактивност и конституционалната слабост на индивида и затова протича специфично при всеки. Не можем да разберем болестта, докато не разберем човека, който е болен! Затова, **индивидуалният подход** е от първостепенно значение за успешното лечение.

Голям недостатък на съвременната медицина е, че тя не гледа на болестта като на вик за промяна на начина ни на живот и като средство за духовна трансформация и израстване, а като на външен „враг“, който „ни напада“ и срещу който трябва да се „борим“ с всички сили. Този подход е свързан с поставяне на пациента в *пасивна* позиция, в която има малко свобода за избор и контрол над живота си. В холистичния подход **активното сътрудничество** на болния в процеса на лечение е от съществено значение за благоприятния краен резултат.

При някои хора болестта е средство да избягат от проблемите си и в такива случаи нашите опити да им помогнем в посока към истинско излекуване ще останат напразни, ако те не се осъзнаят и сами не предприемат мерки, за да променят живота си.

Медицинската наука не би могла да напредне истински, ако не вземе за отправна точка на своите изследвания единството на Вселената (нещо, което е било известно на мъдреците преди хилядолетия) и факта, че човекът, на всичките нива на своето съществуване, непрекъснато е в двупосочно взаимодействие с окръжаващата го среда. Хипократ е твърдял, че да, си здрав, означава да си постигнал хармония, както със самия себе си, така и с околния свят и че здравето е едно динамично равновесие, поддържано от живот в съответствие с природните закони. Той е вярвал, че това, което става в ума засяга и тялото и, че човек трябва да се лекува във всичките му измерения, като дори се взема предвид средата, в която той живее и работи. Ето какво казва известният съвременен учен Фритьоф Капра в своята книга „Дао на физиката“: „Единството на Вселената...е едно от най-важните открития на съвременната физика... Квантовата теория изостави идеята за отделно съществуващите обекти...Тя започна да разглежда Вселената като мрежа от взаимнопреплитащи се физически и умствени връзки, чиито части могат да се определят само посредством връзката им с цялото.“

Концепцията за здраве, с която работи сега официалната медицина е твърде ограничена. Да си здрав не значи само да нямаш никакви оплаквания и да живееш в охолство.

Моделът на *идеално здраве*, който предлага холистичният подход, изяснява състоянието на човека на всичките му нива на съществуване - физическо, умствено-емоционално и духовно. Той се изразява чрез: съвършено физическо здраве; освободеност от страсти и емоции, които пречат на яснотата на мисленето ни и като резултат постигане на душевен мир и спокойствие; освободеност от себичност в ума и на духовно ниво - смирение и вдъхновеност за безкористно служене на човечеството. В това съвършено състояние, човек е изпълнен със състрадание и безкористна любов и е олицетворение на мъдростта. Разбира се, здравето има много измерения. То не е статично и никакви „магически хапчета“ не могат да ни помогнат да го доближим истински. Пътят към него продължава цял живот и изисква нашите осъзнати усилия.

Истинското лечение е свързано с духовното израстване и разкриването на пълния

творчески потенциал на индивида, използван за благо на всички. Човек може да е здрав и силен физически, но ако в действията си към околните и себе си е разрушителен, това показва, че той е болен дълбоко в своята същност.

Задачата на холистичния лекар е не само да прилага медикаменти и операции, а да помогне на пациента да разбере и да премахне пречките стоящи на пътя на неговото себеосъщесвяване в живота. Но за да може пълноценно да помага на другите, самият лекар трябва да е постигнал определена степен на осъзнаване и интегритет.

Холистичната медицина не представлява просто сбор от различни лечебни методи. Тя има за своя основа философията на холистичния подход и включва хилядолетната мъдрост и опит, натрупани по отношение на целия човек, включително и всичко смислено и полезно от достиженията на съвременната медицинска наука и техника. Няма нито един метод, който да е сам по себе си напълно холистичен и да обхваща всички аспекти на здравето и болестта. За да постигнем успех в лечението, трябва да имаме добри познания за възможностите на отделните методи и техните ограничения и да прилагаме този или тези, които са най-подходящи за дадения човек и момент.

Един въпрос, на който засега в медицината все още не се обръща сериозно внимание, но на който холистичният подход отделя особено важно място, това е връзката *ум - тяло* и значението на психоемоционалното състояние за възникване на болест във физическото тяло.

През 1870 година, известният хирург Сър Джеймс Паджет изразява своето убеждение за жизнено важната роля, която играе депресията при възникването на раковите заболявания. Д-р Франц Александър, психиатър от Чикаго, заявява през 1939 година, че „много хронични страдания се причиняват не от външни механични, химични фактори или микроорганизми, а от продължителен функционален стрес от всекидневния живот на индивида в борбата му за съществуване." Тези негови идеи залягат в основата на психосоматичната медицина.

В резултат на своите изследвания и опити Елмър и Алис Грийн от „Менингер Клиник" правят следното заключение: „Всяка промяна във физиологичното състояние на организма се съпровожда от съответна промяна в умствено-емоционалното състояние и обратно - всяка промяна в умствено-емоционалното състояние, съзнателно или несъзнателно, се съпровожда от промяна във физиологичното състояние." Плацебо ефектът също доказва силата на нашия ум и положителните очаквания за резултата от лечението и той може да се разбере само ако разгледаме ума и тялото като едно цяло.

Затова е много важно да разберем същността на стреса, природата и начина на работа на ума и по какъв начин промяната на нашето психическо състояние се отразява на физическото ниво. Сравнително новата наука *психоневроимунология* ни дава отговори на тези въпроси.

Стресът представлява неспецифичен отговор на тялото на всяко поставено пред него изискване. Той може да се дефинира още като условие в средата, което изисква поведенческо приспособяване. Няма голямо значение дали това е свързано с приятни или неприятни изживявания. За стрес във физиологичния смисъл на това понятие може да се говори, когато той завършва с адаптация, т.е. без развитие на преходни или трайни патологични процеси - т.нар. *еустрес*. Стресът, при който се нарушава адаптацията на организма в резултат на което се развива болестен процес, се нарича *дистрес*. фактически, когато в медицинската практика се говори за стрес, се има предвид именно дистресът.

Хроничният стрес потиска имунната система, която отговаря за унищожаването на микробите и абнормните ракови клетки, образуващи се в тялото. Освен това, по определени физиологични механизми, той предизвиква увреждания в сърдечно съдовата система, като може да спомогне за развитие на исхемична болест на сърцето, инфаркт, удар и др. *От това как приемаме нещата, които ни се случват*, зависи и адаптационната ни реакция към стреса и съответно по-голямото или по-малко натоварване на организма.

При всяко следващо поколение се добавят нови стресови моменти: бързи промени във всички области на живота, алиенация, тероризъм, безработица, замърсяване на околната среда. Вместо да направи съществуването ни по-лесно, техническият прогрес всъщност

увеличава стреса в ежедневието ни, превръщайки ни в негови жертви. Човечеството вече разполага с мощни оръжия за масово унищожаване и тяхното използване може да зависи от прищевките и небалансираността на някой и от глупостта и невежеството на други, които са готови да го следват. Всеки ден чуваме за някой внезапно полудял масов убиец, за военни конфликти и потресаващи атентати, при които измират много човешки същества. Оказа се, че постиженията на науката не само не допринасят за духовната еволюция на човечеството, но дори я възпрепятстват и заплашват с унищожение Земята.

Бързо променящият се свят поставя пред нас изисквания за приспособяване, на които повечето хора не могат да отговорят адекватно. А възможностите ни за справяне със стреса и качеството на живота ни зависят изключително от начина ни на мислене. Затова, правилното възпитание и образование още от ранна детска възраст, могат да бъдат ключ към разрешаването на много проблеми в живота и предпазването от значителен брой заболявания.

Глава 12

ЗАЩО ХОМЕОПАТИЯТА И ДРУГИ ПРИРОДНИ МЕТОДИ НА ЛЕЧЕНИЕ, ВСЕ ОЩЕ НЕ СА ЗАЕЛИ МЯСТОТО, КОЕТО ИМ СЕ ПОЛАГА В МЕДИЦИНАТА

„Западната медицина ще стане научна само тогава, когато лекарите и техните пациенти овладеят силите на тялото и ума, които действат според лечебните закони на природата.“

Рене Дюбо (бактериолог, лауреат на Нобелова награда)

Още от самото начало на развитието на медицинската мисъл, в нея са се оформили две течения: едното е смятало, че симптомите са болестта, с която трябва да се борим активно като с нашественик, а другото (чийто представител е бил Хипократ) - че симптомите, чрез които се проявява болестта, са израз на саморегулиращата функция на организма, която трябва да се подпомогне с естествени методи - дозирано гладуване, чист въздух, билколечение и др.

Безспорно активната намеса от страна на лекаря нерядко е оправдана и желателна, особено при травми и кризисни състояния, но холистичният възглед предполага вяра в интелигентността на Природата и преди всичко в активното подпомагане на собствените лечителни сили на организма.

Голямо значение за засилване на влиянието и доминирането на ограничената материалистическо-механична парадигма в медицината през последните няколко века, оказва *редукционистичният подход* на френския философ от 17 в. Рене Декарт. Той твърдял, че хората имат два ясно разграничени компонента: ум и конкретно осезаемо физическо тяло. Изучаването на всяко от тях, според него, изисква отделна методика. (Това изкуствено поддържано разделяне на човека на две части - материална и духовна - е донякъде и в резултат на конфликта между Църквата и Науката. Първата се е стремяла да не загуби властта и влиянието си над масите, а втората е била принудена да прави компромиси, за да може да се развива по някакъв начин.)

В подкрепа на гореспоменатия подход се появили и някои медицински теории, отново във Франция. Една от тях е *теорията за специфичната етиология*. Според нея, всяка болест се причинява от разпознаваем конкретен причинител, например вирус или бактерия. Тя е подхранена от откритията на немския бактериолог Робърт Кох и френския химик и биолог Луи Пастър. Но идеята идва още от времето на древногръцкия философ Аристотел, който считал, че болестта е разпознаваема по определени признаци и най-важното е да ѝ се даде някакво име. Ако проблемите са във физическото тяло, то би трябвало да им въздействаме с физически средства. С други думи, ако някой орган е болен, отрежи го!

Постепенно пациентът беше превърнат в „бойно поле“, на което се води „битка“ с болестите. На него започна да се гледа като на болестна единица, дори само като на болен

орган, а не като на болен човек. С развитието на техниката, *докосването*, този успокояващ и лечебен сам по себе си жест, изчезна. То беше заместено с включването на пациента към различни сложни апаратури и със сухи и „обективни“, нерядко съмнителни в своята достоверност данни от лабораторни изследвания. Лекарят започна да се превръща в придатък на машината и да губи вътрешния контакт с болния. Създаде се митът за неговата всесилност. Това само сложи непосилно бреме върху плещите му и в същото време премахна необходимостта от поемане на отговорност за собственото здраве от страна на лекувания се. Хората свикнаха с идеята, която се лансира от медицинската индустрия за „магическото хапче“, което ще ги освободи от страдания.

Напредъкът на медицината започна да се свързва с развитието на фармацевтичната промишленост - една огромна и богата сила, подкрепяща алопатичния подход. Здравеопазването все повече и повече започна да се обвързва с икономически и политически интереси, твърде отдалечени от грижата за здравето на хората. Самата медицина беше превърната в индустрия, от която се печелят милиарди.

Преди 100 години в САЩ е имало 56 хомеопатични болници, 9 детски хомеопатични болници и 15 санаториума, десетки хомеопатични и натуропатични медицински колежи, в които се е изучавала не само хомеопатия, но и фитотерапия, гладолечение и други природни методи на лечебно въздействие върху болния човек. Между 14 и 25% от всички практикуващи лекари в различните щати са прилагали хомеопатия.

В началото на века Рокфелер и Карнеги фондации започнали активна дарителска дейност насочена към медицинските университети. Тяхната цел е била създаването на медицинска професия „вдъхваща респект“, в която се обучават изключително бели мъже от висшата класа (а не мъже и жени от всякакви раси и социални прослойки, както е било дотогава) и чиято философия се базира на материалистично-механичния подход, за който вече стана дума и на използването на алопатични лекарства. В същото това време кланът Рокфелер е бил вече активно въввлечен в производството и продажбата им. Това все още ново „лечение“, родено в резултат на напредъка на химическата и развиващата се фармацевтична промишленост, е било разпространено изключително само сред богатите. Народът се лекувал с природни методи.

През 1909 г. фондация Карнеги изпраща един мъж на име Абрахам Флекснер на обиколка из САЩ, за да посети всички медицински учебни заведения - от най-малкото до най-голямото. Той трябвало да реши кои от тях ще получат финансова помощ, за да се развиват, Флекснер подбрал само по-големите и богати медицински центрове, които били склонни да приемат предлагания от Карнеги и Рокфелер лечебен модел, базиран на една едностранчива и вредна философия. За всички по-малки и прилагачи изключително природни методи на лечение медицински колежи, посланието било: „Или се съобразете с това, което ви предлагаме или ще престанете да съществувате“.

Останали без подкрепа, те започнали да затварят един след друг, а срещу тези, които все още функционирали, започнала война за ликвидирането им.

Така *правото на избор* на населението по какъв начин да се лекува, било постепенно отнето.

През последния век се наложиха терапевтични методи, които са не толкова ефикасни, а икономически изгодни и то не за болния, а главно за производителите на алопатични лекарства и медицинска апаратура. Ако се замислим за малко, лесно ще установим, че медицината донякъде е заприличала на мода - днес един антибиотик, утре - друг; днес един вид операция, утре - друг; днес една теория, утре - друга. Неоспорим е фактът, че с усъвършенстването на техниката и с многобройните открития, беше постигнато изключително много в овладяването на кризисни ситуации. Но за хората с хроничните болести този напредък не донесе почти нищо положително.

Най-големият недостатък на съвременната медицина е, че тя не работи според ясни принципи и закони, а според хаотично прилагани случайни открития, които често се

преценяват изолирано от смисъла, който имат в контекста на цялостния живот. Продължават да властват и да се преподават остарели теории, а в същото време не се обръща нужното внимание на нови важни проучвания и открития.

В края на XVIII век, френският химик Лавоазие утвърждава доктрината, че животът е химична функция и че храната е горивото. В такъв случай достатъчно би било да се изчислят калориите, които се изгарят от организма и да се достави същият брой калории с храната. По-късно бяха открити витамините, ензимите и много други важни субстанции, но това не промени съществено официалната гледна точка. Бяха формулирани първият и вторият закон на термодинамиката, а именно: Закона за запазване на масата и енергията и Закона за ентропията гласящ, че с течение на времето, всички неща се разлагат до техните най-прости и стабилни форми и цялостната енергия в системата се придвижва от едно по-високоорганизирано състояние към едно по-ниско. Дори и сега, някои учени продължават да поддържат становището, че няма съществена разлика между взаимодействието на веществата извън човешкото тяло и вътре в него.

Опитите проведени през нашия век, съвсем очевидно показват точно обратното: двата закона на термодинамиката не важат за живата природа. Тази позиция е поддържана и от Луи де Бройл - физик и баща на вълновата механика. Блестящият френски учен д-р Луи Кервран, член на Ню Йоркската Академия на науките, подробно е документирал **биологичната трансмутация**, която е свързана с превръщане в тялото на едни химични елементи в други и се осъществява чрез директна обмяна между ядрата на различните елементи. Биологичната трансмутация е процес, който не е химичен и е напълно различен от сливането или разцепването на атома във физиката. Посредством съдействието на биологичните ензимни системи, при него се изисква една милионна част от енергията, която би била необходима да се повтори евентуално това от ядрената физика ин витро. Хранителните нужди на всеки се определят до голяма степен от количеството ензими в наличност в организма му за биологична трансмутация. Колкото по-здрав става човек, толкова по-малка нужда има от хранителни добавки. Колкото по-силна е жизнената му енергия, толкова повече сили има за да трансмутира. С това биха могли да се обяснят и многото случаи на светци или йоги, живяли или живеещи с оскъдно количество дори еднообразна храна.

Пренебрегването на важността на взаимовръзката *ум и емоции -тяло и физическо страдание* (за нея вече стана дума е предишната глава) в никакъв случай не допринася за развитието на лечебната наука.

Непрекъснато се издигат лозунги от рода на; „На борба с рака!“, „На борба със СПИН-а!“. Но съвсем очевидно е, че ракът, спинът и много други „болести“, не са някакъв „враг“, който дебне зад близкия ъгъл, а са *симптоми на болния ни начин на мислене и живот* и са свързани със сериозно отслабване на имунната защита на организма като резултат от това.

Животът ни е организиран и направляван по начин, който засилва чувството ни, че сме „жертви“ на външни обстоятелства и ни подтиква да предоставяме нашата отговорност на външни фактори. Така ние губим контрол върху него. Погледнете например рекламите, с които непрекъснато ни бомбардират - всички те носят посланието, че ако искате да изглеждате добре или да бъдете харесвани, трябва да използвате определен крем или парфюм или да ходите облечени по определен начин; ако имате здравословни проблеми и искате да се избавите от тях, пийте това или онова хапче, което ви се предлага и т.н. Повечето хора предпочитат да прехвърлят отговорността върху някой друг и да играят ролята на „невинно дете“, като по този начин избягват усилията, необходими за вътрешната им промяна и мислят, че може би правят живота си по-лесен. Но всъщност, така стават зависими от една система, която експлоатира енергиите им за егоистичните си цели.

Моделът на медицинско обучение и обслужване, който е бил заложен и който все още продължава да действа, от една страна поставя лекаря в подчинено положение да изпълнява нередко и против волята си, вредни за болния методи и манипулации. С тях той може дори и допълнително да увреди здравето му, но затова няма да бъде подведен под съдебна

отговорност. В същото време, ако реши да помогне по начин който не е признат за „официален“, дори и да има успех, рискува да бъде изложен на присмех, както и да влезе в сериозен конфликт с медицинските институции и дори да изгуби правото си да практикува. Това е една от причините, поради която много лекари, проявяващи интерес към естествените методи на лечение, не ги прилагат - просто защото могат да си навлекат неприятности. Ето какво казва известният американски професор по имунология д-р Алън Левин от Калифорнийския университет в Сан Франциско на една национална конференция по проблемите на медицината: „... Лекарите са *принудени чрез заплахата* да прилагат методи, за които те *знаят, че не действат*. Един от най-ярките примери е химиотерапията, която няма ефект при повечето ракови болни... Независимо от факта, че повечето лекари са съгласни, че химиотерапията е като цяло неефективна, те са *заставени* да я прилагат от групировки, които са особено заинтересовани от това и които получават огромни печалби от лекарствената индустрия.“

От друга страна, пациентът е умело манипулиран и поставен в изкуствено създадена зависимост спрямо лекаря, бих казал в едни патриархално-синовни отношения, които често изключват свободния му избор. Държа да подчертая, че той самият има вина, защото допуска това да стане.

Непрекъснато чрез средствата за масова информация се тръби за поредното „откритие“, което щяло да спаси човечеството от артритата, рака, спина или Бог знае каква друга болест. Но човечеството продължава да страда и умира и дори още и от нови болести. В същото време мерките, които се предприемат за повишаване на здравната култура на хората относно истинската причина за заболяванията и тяхната същност са твърде недостатъчни.

Образованието, което се предлага на децата още от най-ранна възраст е насочено не към развиване и разкриване на естествени човешки добродетели и любов към Природата, а към стимулиране на меркантилен и технократичен начин на мислене, който втвърдява сърцата им и осигурява почва за развитието на бездушни бъдещи експлоататори и престъпници, които ще гледат преди всичко собствения си интерес.

Това, което най-много липсва на днешната медицина е хуманизмът. Не искам да кажа, че лекарите като цяло са лишени от него. Напротив, повечето от тези, които са се посветили на това благородно служене на човечеството работят искрено и ежедневно спасяват хиляди хора, но за съжаление са ограничени в помощта, която са способни да окажат и то не защото не могат, а поради факта, че не им се създават оптимални условия за това.

За да не изглеждам голословен бих искал да приведа няколко примера:

През 1933 г. Ройъл Райф, учен-биолог от Сан Диего, САЩ, изолирал вирус, за който твърдял, че е главна причина за развитието на ракови заболявания при някои хора. Използвайки светлинен микроскоп, който той самият конструирал, с увеличение и разделителна способност все още недостигнати от светлинните микроскопи и днес, Райф успява да наблюдава живи вируси, които могат у възприемчиви хора да предизвикат развитието на ракови заболявания, полиомиелит, херпес и други заболявания. След като излекувал раковоболни животни, унищожавайки безболезнено съответния вирус със специфична електромагнитна честота, Райф заедно с д-р Милбанк Джонсън от Университета в Южна Каролина, провел успешен опит с хора през лятото на 1934 г. Всички 16 от 16-те пациенти с различни ракови заболявания, диагностицирани като терминално болни, били излекувани с предложения безболезнен и без странични ефекти метод. Последвалите опити между 1935 и 1938 г. затвърдили първоначалния успех. Но през 1939 г. Американската медицинска асоциация (АМА) използвала цялата власт, с която разполагала, за да спре всички научни изследвания с уреда на Райф. Лекарите, прилагащи неговия метод били заплашени с отнемане на правото да практикуват и дори затвор. Самият Райф бил вкаран в затвора, след скалъпен нечестен съдебен процес, който го изпълнил с горчивина и го довел постепенно до алкохолизъм. То й починал в 1971 г. - годината в която Никсън обявил „война на рака“.

През 40-те години на миналия век Джон Хокеи, ветеринар от Илинойс, случайно открил билки, които имат благоприятен ефект при ракови заболявания. Когато неговият любим жребец заболял от рак, той решил да остави животното да умре на свобода. Хокеи забелязал, че конят започнал да пасе растения, които не били част от обичайната му диета и след няколко седмици туморът започнал да се стабилизира. След една година конят бил вече съвсем добре. Джон Хокеи започнал да експериментира с животни като прибавял и популярни домашни лекове към билките. Той постигнал значителен успех и предал рецептите, които прилагал, на своите наследници. Хари Хокеи, специалист по хранене и правнук на Дж. Хокеи, отворил клиника в Илинойс през 1924 г. и използвал успешно формулите за лечение на тумори у хора. Това веднага му навлякло гнева на АМА. Наричан „най-големият мошеник на века“, той бил многократно арестуван, повече от който и да било друг в историята на медицината - над 100 пъти за период от две години. Независимо от голямата опозиция, която срещнал, неговата клиника, която той преместил в Далас, Тексас през 50-те, станала най-голямата частна клиника в света за лечение на раково болни хора. Един от най-решителните преследвачи на Хокеи бил Д.А. Темпълтън, който искал да затвори клиниката. Хокеи бил арестуван толкова много пъти от него, че започнал да носи със себе си полицаи за стотици долари, за да плаща всеки път гаранцията за освобождаването си. Но понякога той решавал да остане в затвора за няколко дни, за да докаже правотата си. В такива случаи, пациенти, които били излекувани от него, идвали на тълпи пред затвора, носели му храна и предлагали своите свидетелски показания в негова полза. Хокеи бил освобождаван набързо, за да избегнат властите конфузното си положение. Когато братът на г-н Темпълтън заболял от рак и бил обявен за нелечим случай, той постъпил в клиниката му и бил излекуван. Тогава Темпълтън, който бил най-ожесточения му преследвач, станал негов адвокат. Все пак след няколко години Хокеи се видял принуден да премести клиниката си извън САЩ.

Показателен е и случаят с немския лекар Макс Гърсън. За него д-р Алберт Швайцер, лауреат на Нобелова награда казва: „Аз виждам в него един от най-видните гении в историята на медицината. Много от идеите му бяха присвоени, без изобщо името му да се свързва с тях. И все пак той постигна много повече, отколкото би било възможно, при неблагоприятните условия, в които трябваше да работи... Тези, които той излекува остават като свидетелство за истинността на неговите идеи.“

Макс Гърсън е роден през 1881 г. в Германия. Учи медицина в Бреслау, Вурцбург, Берлин и Фрайбург. След завършването си е назначен за директор на специализираното отделение за туберкулозно болни в Мюнхенската университетска болница по препоръка на д-р Фердинанд Зауербрух - световно известен гръден хирург и авторитет по туберкулоза.

Като студент, Гърсън страдал от мигрена, за която му казали, че няма лечение. След като решил да опита с диетичен режим, който сам си съставил, той се излекувал от това страдание. По-късно, вече като лекар, прилагайки диетата на негов пациент, страдащ също от мигрена, той му помогнал да се излекува не само от нея, но и от много разпространената и нелечима тогава кожна форма на туберкулоза (вълчанка). През 1929 г. д-р Ф. Зауербрух пише статии в няколко международно известни специализирани медицински издания, като заявява, че е намерено лечение на кожната туберкулоза и описва опита проведен от д-р Гърсън под негово лично наблюдение. От всички 450 болни, 446 били трайно и напълно излекувани - един невиждан успех. Освен това, той постигнал и много добри резултати при лечението на болни от белодробна туберкулоза, дори в доста напреднал стадий, отново само с помощта на специална диета.

През 1933 г. д-р Гърсън емигрира в САЩ, където продължава да работи и с раково-болни пациенти с голям успех. АМА, недоволна от постиженията му, измисля претекст за да го изключи от редовете си. През 1949 г. той представя пред Сената на САЩ напълно документирани десетки случаи на излекувани от рак хора, за да моли за финансова подкрепа, тъй като клиниката му е била малка и не можела да приеме огромния наплив от пациенти.

Въпреки убедителните доказателства, които представил, включително и показанията на излекувани от него, лобито на АМА и на фармацевтичната индустрия попречило на финансирането на проекта му. Разбира се, както казва един негов биограф, той е бил „щастлив“, че не е бил директно преследван и вкаран в затвора, както някои други негови колеги и учени.

Д-р Уилям Кох като млад лекар учи под ръководството на проф. Мойсей Гомберг, разкрил през 1910 г. природата на свободните радикали, за които толкова се говори днес. Кох защитава докторат по химия като „специалист по свободните радикали“, а по-късно става професор по химия и хистопатология в Мичиганския медицински университет и професор по физиология в Уейн Стейт Юнивърсити. Може би трябва да отбележим, че Уилям Кох е племенник на споменатия вече Нобелов лауреат Робърт Кох - откривателят на туберкулозния бацил.

В резултат на научната си работа и изследвания д-р Кох създава особен биологичен катализатор, който по подобие на хомеопатичните лекарства представлява силно разреден разтвор на определени вещества. През 50-те години той, както и други лекари съобщават за многобройни излекувани случаи на хора болни от диабет, левкемия, рак, проказа, туберкулоза и различни видове алергии с негова помощ в съчетание с особен диетично-хигиенен режим. Приемането на малки дози от този катализатор от време на време, предизвиква превръщането на токсините в антитоксини, което постепенно прочиства тялото и настъпва излекуване.

Кох бил даден под съд от Управлението по храните и лекарствата в САЩ (РОА). Но уредите на РОА не успели да регистрират нищо, тъй като катализаторът в разтвора, бил в нищожни количества. Над 600 лекари и 2000 излекувани пациенти се явили в съда да свидетелстват в негова полза. След 9-месечен съдебен процес д-р Кох бил обявен за невинен. Изморен от това яростно преследване той се преместил в Рио де Женеиро през 1953 г. където продължил научната си и лечебна работа. През 1967 г. умрял в Бразилия от отравяне при странни обстоятелства.

Разбира се, още много подобни случаи биха могли да бъдат цитирани, включително и от стария континент, но за това ще бъде необходимо да се напише отделна книга. И все пак ще си позволя да се спра на още два от съвсем новата история на САЩ и Канада.

През юли 1985 г. агенти на Управлението по храните и лекарствата в САЩ нахълтват в клиниката за лечение на раково болни на д-р Станислав Бурзински в Хюстън, Тексас. По това време той вече е бил постигнал значителни успехи с помощта на разработената от него терапия с *антинеопластони*, помагайки на много хора. Д-р Бурзински открил, че група *пептиди*, естествено съществуващи в тялото потискат развитието на раковите клетки. Според него те са част от биохимична защитна система на организма, която има различно действие от имунната система. За разлика от нея те ни защитават от изродените клетки не чрез тяхното унищожаване, а чрез препрограмирането им. Бурзински ги нарекъл *антинеопластони* именно защото те потискат растежа на раковите клетки. Той открил, че раково болните хора имат много силен недостиг от тези пептиди в тялото си - само 2-3% от количеството им намиращо се в здрав организъм. Въвеждането на достатъчно от тези вещества в тялото на пациента през устата или инжекционно, водело до бързо намаляване на повечето видове ракови образувания и до тяхното изчезване. Приложението им не е свързано със странични ефекти, така както при химио- и лъчетерапията.

От 1977 до 1992 повече от 2000 болни от рак хора, много от които в терминален стадий и обявени за „нелечими“, били излекувани или със значително удължена преживяемост благодарение на тази терапия.

Независимо, че не било намерено нито едно доказателство уличаващо го в каквото и да е престъпление, от 1985 г. до сега, д-р Бурзински живее в един кошмар, непрекъснато преследван по различни начини - призовки за съдебни дела, конфискация и унищожаване на документация на пациентите, като дори е оказван психически тормоз над някои от

последните.

Друг подобен случай е този на френския биолог Гастон Неесенс, който работи в Канада. Неговото нетоксично лечение (на което няма да се спираме) се базира на почти 40 години научноизследователска работа и възвръща живота на стотици „нелечимо“ болни хора. През 1989 г. срещу него е заведено дело за извършено криминално деяние от Квебекската Корпорация на лекарите, с обвинението, че е причинил смъртта на една терминално болна пациентка. Все пак тук правосъдието надделяло и той бил напълно оневинен.

В САЩ, още през 1972, бюджетът на Националния раков институт е възлизал на 400 милиона долара. След 20 години този бюджет е вече 2 милиарда долара и въпреки това само през 1991 г. 514 000 американци са починали от рак, докато във всички войни водени от САЩ броят на убитите е 578 245. До 1991 г. Националният раков институт вече е изразходил повече от един милиард долара само за изследвания върху рака на гърдата. И въпреки това докато през 1973 г. 26.9 от всеки 100000 жени са умирали от този рак, през 1988 те са вече 27.5!

По целия свят броят на раковоболните и умиращите от рак непрекъснато се увеличава. В тази обявена „война на рака“ милиарди долари се вземат от данъкоплатците и се хвърлят за една кауза, която предварително е обречена на провал и това се знае много добре от тези, които „водят“ войната. Двукратният лауреат на Нобелова награда и „баща“ на ортомолекуларната медицина, д-р Линус Полинг, казва: „Всеки трябва да знае, че „войната с рака“ е една голяма лъжа.“

Никъде по света не се публикуват резултати, които ясно показват каква е реалната ефективност на „конвенционалния“ подход - химиотерапия, лъчетерапия и хирургия. Но има много изследвания и доказателства за вредата от това „лечение“, които не се правят достояние на хората и дори рядко се публикуват в специализираните медицински издания.

Разбира се, рактът не е единственото заболяване, с което се спекулира. Много неща се премълчават и за СПИН-а по същите причини. Например, не се дава гласност на факта, че в света има хора, които след като са били с развита клинична картина на СПИН и в относително тежко здравословно състояние, успяват без помощта на каквито и да е алопатични лекарствени средства, а само чрез *природни методи* на лечение да се възстановят, като някои дори стават HIV- негативни!, т.е. вирусът повече не може да бъде открит в тях. В същото време не се съобщава, че по света има много случаи на болни хора с клинична картина подобна на тази на СПИН, но при които не се установява HIV вирус в кръвта. Това показва, че той изобщо не може да се счита като единствена причина за развитието на заболяването. Но ако това се признае, то би означавало заплаха за скъпоструващите препарати, които се препоръчват като единствено лечение, насочено срещу вируса и които носят милиони долари приход на техните производители. В същото време страничните им ефекти са не по-малко страшни и от самия СПИН! Но в края на краищата какво значение има това, след като те се дават на болните, които вече са „обречени“, според тенденциозно раздуханата страхова психоза!

A2T (препарат, който се дава на HIV-положителни пациенти) се свързва със силно изразена *тератогенност*, т.е. с много голяма честота на увреждане на плода, който е в утробата на бременната жена, като например: деформации на главата, триъгълна форма на главата и странни сини очи, по-ниско разположени уши, албинизъм, допълнителни пръсти, увреждания в мозъка водещи до слепота, сърдечни дефекти несъвместими с живота. Ето какъв е резултатът от изследване публикувано в „Джърнъл ъв ЕЙДС“, 1994 и проведено от д-р Р. Кумар и сътрудници на 104 бременни HIV-положителни (но не болни от СПИН) индийки, на които е даван A2T по време на бременността: 8 спонтанни аборта; 8 аборта индуцирани по медицински показания; 8 новородени с различни аномалии; едно починало на 5 месеца дете поради непоправим сърдечен дефект и друго с развиваща се и неизбежна слепота, поради мозъчни увреждания.

Що за „лекарство“ е това, което убива или уврежда трайно 24 от всеки 104 живота!

Тук веднага искам да ви напомня само два фрапиращи случая от недалечната история на медицината.

През 40-те години в САЩ масово е бил предписван на млади жени хормоналният препарат диетилстилбестрол (ДЕС). Бомбата избухва десетина години по-късно, когато изведнъж рязко нарастват случаите на изключително редкия рак на влагалището при млади момичета, чийто майки са приемали ДЕС.

Съвсем скоро след това дойде и трагедията с талидомид-а. Колко жени, на които препаратът бе изписван срещу безсъние по време на бременността, изпитаха ужаса и мъката, когато родиха бебета без крака и ръце!

Колко още такива трагедии трябва да преживее човечеството, за да се осъзнае?

Независимо, че непрекъснато атакуват различни алтернативни методи на лечение обявявайки ги за „недоказани“ и „нетествувани“, медицинските институции упорито не желаят да отпускат средства за провеждане на изследвания, които да сравнят ефикасността им с обявените за конвенционални такива. Защото предварително знаят резултата. И той няма да е в полза на последните.

Въпреки че се преследват именити учени и лекари заради успешното приложение на „неконвенционални“ терапии, в същото време се оставят всякакви „лечители“ и хора без морал и подходящо образование да практикуват почти свободно. И когато последните в невежеството си или в алчността си предизвикат нечия смърт или увреждане, което нерядко се случва, веднага атаката се насочва към тези, които добросъвестно си гледат работата.

Трябва да изтъкнем още един факт, който обезкуражава хората да прибегват до природните терапии. В много страни те просто не са включени в здравното осигуряване и по този начин заплащането за лечение става много високо.

Обучението в медицинските институти е насочено изключително към утвърждаване на концепцията за прилагане на силни алопатични лекарства и хирургична намеса, което невинаги е оправдано. На другите лечебни методи се гледа с пренебрежение и дори се насажда отрицателно отношение към тях, независимо от ефикасността им. За тях често се говори, като за нещо ненаучно и мистично, практикувано от „странни“ хора. В много медицински университети и клиники витае един снобски дух на „научност“, който се изразява в измислянето на всевъзможни засукани и сложни диагнози и празни спекулации. В същото време пациентите страдат или умират докато ни чакат да си поиграем на наука! Ние като лекари не трябва да забравяме, че сме преди всичко хора като всички останали и сме избрали тази най-благородна професия по силата на вътрешно убеждение и водени единствено от желанието да помагаме, *без да правим компромиси със съвестта си* и да претендираме за мястото на Господ.

Може би вече се забелязва светлинка в края на тунела. През последните години настъпи раздвижване сред медиците и все повече млади колеги и студенти започват да осъзнават недостатъците, изкуствеността и вредността на предлаганият модел на взаимодействие с болния и на лечението. Разбира се, ако искаме промяна, всички трябва да подкрепим усилията на радетелите за една нова и по-човечна медицина.

В заключение бих искал да цитирам думите на един от Учителите на човечеството (Тибетеца Джуал Кхул) за състоянието на съвременното здравеопазване: „Въпреки грешките, обърканите диагнози и многото неточности, човечеството не може да се справи без своите лекари, хирурзи и болници. Те са належащо необходими и това ще бъде така още векове наред...”

Съвременната медицина трябва да стане много по-непредубедена, с по-голяма готовност да подкрепи (след съответните професионални проверки) онова, което е неизвестно, което е с характер на нововъведение и което е необичайно. Издигнатите от специализираната медицина бариери трябва да се премахнат, а новите школи - да се търсят, да се обучат, да бъдат изследвани и най-сетне да бъдат включени в редиците на общоприетото. Новите школи, специалистите по диететика, които твърдят, че лекуват всякакви болести чрез

правилно хранене и по-скоро, ексцентричните природолечители, заедно с много други култове и школи, не трябва да бъдат арогантно уверени, че разполагат с цялата истина, че подходът им е единствено верният или че притежават универсалната панацея, уникална и несъмнено действаща. Тези групи...определено са навредили на каузата си и са уронили престижа си чрез гръмогласно обявяваната си увереност (в област, в която все още се експериментира) и чрез постоянните си атаки срещу общоприетата медицина. Последната от своя страна се е ограничила с неспособността си да оцени доброто и правилното в новите школи. Тя е настроена враждебно поради шума, който те вдигат да бъдат признати и поради това, че не притежават научни методи. Желанието на общоприетата медицина е да предпази хората. Това е нейно задължение, за да се избегнат бедите, които биха били предизвикани от фанатиците и от неизпробваните методи, но тя е прекалила в това отношение...

...Човечеството трябва да е много благодарно на медицината - помощта, която тя му е оказала до голяма степен компенсира вредите. Вярно е, че медиците не знаят всичко; вярно е също, че съществува един малък процент лекари и хирурзи (по-малък отколкото при другите професии), които са себични и не допринасят за доверието към професията. Но също е вярно, че това е една велика, добра и самопожертвувателна група в човешкото семейство. Не забравяйте това..."

Глава 13 ВАКСИНАЦИИ

"Преди всичко не вреди." Хипократ

Повсеместно налагано е мнението, че ваксинирането на малките деца срещу инфекциозни заболявания е нещо добро и полезно за самите тях, а и за цялото общество. Но така ли е в действителност?

Един от водещите американски педиатри, доц. д-р Робърт Менделсон, в своята книга „Как да отгледате детето си здраво...независимо от грижите на вашия лекар" пише: „Най-голямата заплаха идваща от детските болести, е в опасните и неефективни усилия да ги предотвратим чрез масови имунизации."

На обществото се внушава, че ваксинирането ще доведе до унищожаване на инфекциозните болести и подобряване на здравето на човечеството като цяло. Както обаче сами виждаме, такова нещо не става; дори напротив - появяват се нови и то още по-сериозни заболявания и се увеличава броят на хората с хронични болести.

Едно задълбочено проучване на историята на инфекциозните болести и ваксинациите в специализираната медицинска литература показва, че на общата публика се поднасят, меко казано, полуистини и неточности,

1. **Няма** никакви убедителни данни, че ръстът на инфекциозните заболявания е намалял след въвеждането на различните ваксинации. Това, за което обикновено *не* се шуми, но което е известно на тези, които са запознати с въпроса е, че **всъщност заболеваемостта от инфекциозни болести драстично спада още преди въвеждането на ваксинациите**. И това е главно **в резултат на подобрените условия на живот и хигиена**.

2. На хората не се дава информация за *многобройните странични ефекти* от различните ваксинации, които могат да бъдат твърде сериозни и понякога фатални. Дори самите лекари са поставени в информационно затъмнение за реалния размер на тази опасност и дискутирането на този въпрос съзнателно се избягва.

Според публикация в „Ню Ингълънд Медикъл Джърнъл" от май 1996 година, след изпълнението на една ваксинационна програма срещу хепатит Б в Нова Зеландия, е установено нарастване на заболеваемостта от инсулт и независим захарен диабет със 60%.

Според Американския лекарски справочник, сред страничните ефекти предизвикани от комбинираната ваксина срещу морбили, заушка и рубеола са: висока температура и гърчове, обриви, възпаление на тестисите, глухота, енцефалит, Гилен-Баре синдром (свързан с

парализа), субакутен склерозиращ паненцефалит (едно фатално прогресиращо заболяване предизвикващо, казано на достъпен език, втвърдяване на мозъка), епилепсия, както и атипично протичаща морбили.

Самите лекари непрекъснато са атакувани от различни фирми, производителки на алопатични лекарства и ваксини, които предлагат поредния си ваксинационен продукт, било то срещу грип или нещо друго, превъзнасяйки „добрите“ му качества, а в същото време ловко отбягвайки въпроса за дългосрочни проучвания върху краткотрайните или още по-важно - дълготрайните му странични ефекти.

Понякога неблагоприятните ефекти от ваксинациите могат да се преодолеят с помощта на хомеопатично лечение, дори да са минали месеци и години след ваксинирането, но друг път това е почти невъзможно, особено ако са настъпили трайни увреждания на различни органи и системи.

Никъде по света, официално не се стимулира създаването на система, която да следи за краткотрайните и дълготрайни увреждания настъпили в резултат на ваксинации или на приемането на алопатични лекарства и да прави тази информация публично достояние. Ако действително здравеопазването е поставено на демократична основа, то всеки би трябвало да знае за това; в противен случай се нарушава основното право на човека да може да избира (в случая - дали да ваксинира детето си или не) след като е бил правилно информиран!

Самите лекари не бива да забравят, че те и техните деца също стават жертва на тази порочна политика.

3. Повечето ваксинации *не* създават траен имунитет, както естествено прекараното заболяване и затова се налага реваксиниране. Въпреки това много хора продължават да се разболяват от съответните инфекциозни болести. Тогава защо изобщо трябва да се ваксинираме? Знаем за засилената напоследък заболеваемост от туберкулоза. Защо „жълтата гостенка“ започна да спохожда все по-често българина, въпреки ваксинациите? Отговорът е прост - защото хората живеят в стрес и недохранване. Защо редовно избухват холерни и други епидемии в някои пренаселени и развиващи се страни? Защото санитарно-хигиенните условия са ужасяващи и много хора дори умират от глад!

Както става ясно, въпросът **не е строго медицински, а икономически, социален и политически!** За да спрат подобни епидемии, трябва да се подобрят условията на живот на хората, а не да се ваксинират. За да се подобри и като цяло здравното състояние на човечеството, трябва да се извършат много реформи в общественно-политическия живот и здравеопазването, които обаче въобще не са по вкуса на определена група от хора, които печелят от болестта на другите. Затова центърът на тежестта, с помощта на средствата за масова информация, умело се премества в посока, която ще отдалечи мисълта на засегнатите от истинската причина за тяхното страдание.

4. В някои случаи, в резултат на ваксинациите, след време при заразяване, се наблюдава *атипично* протичане на съответните заболявания, което нерядко затруднява диагностиката. Дългогодишните наблюдения показват, че след ваксинирането, моделът на протичане на болестта у детето може да се промени в неблагоприятна посока.

5. Ваксинирането води до вкарване в организма на чужди белтъци и полизахариди, които са и силни алергени. Тяхното присъствие нерядко го обърква, променя реактивността му и така той може да стане лесно податлив на различни нови микроби и вируси, към които до този момент е бил устойчив!

Във всеки човек непрекъснато има патогенни микроорганизми, но въпреки това, повечето от нас са относително здрави и те не водят до развитие на заболяване. Но мнозина са забелязали, че щом преживеят някакъв психически стрес, почти веднага след това се разболяват и физически. Това е така, защото организъмът е отслабнал и патогенните бактерии, които до този момент не са можели да се развиват свободно, успяват бързо да преодолеят защитата му. Това показва, че не е важно само дали сме заразени с даден микроб или вирус, а и какво е състоянието на имунната ни система в момента, което пък зависи изключително от

психо-емоционалното ни състояние. През 30-те години на нашия век американският учен Ройъл Райф, (за който вече стана дума в Глава 12), установява с помощта на микроскопа, който конструирал, че под влияние дори на незначителна промяна на средата, даден микроорганизъм може да се превръща в друг.

За да покаже слабостта на теорията за специфичната етиология, пропагандирана от привържениците на Пастър, големият немски учен, „бащата“ на патологичната анатомия Р. Вирхов, изпива заедно със свои студенти стъкленици с холерни вибриони и въпреки това никой от тях не се разболява от холера. По подобен начин след него, различни учени са правили опити с ракови клетки, като са ги имплантирали в организма си, но не са се разболявали от рак. Самият Пастър, преди да умре, заявява: „Все пак най-важна е почвата.“ (т.е. най-важният фактор, който определя дали организъмът ще поддаде на патогенните микроорганизми, е силата на неговата имунна защита).

Знаем, че ако един орган не се упражнява, той атрофира. Ако имунната система непрекъснато се лишава от възможността да функционира и да се „упражнява“, това постепенно ще доведе до нейното отслабване и невъзможност да се справя със своите задължения. Детските болести като морбили, рубеола, заушка са всъщност полезни, защото те позволяват на имунната система да се развива правилно. Всички знаем колко тежко ги прекарват възрастните, когато не са преболели като малки. Имунизациите нарушават естествените етапи в развитието на защитната система на тялото. А детските болести могат ефективно да се лекуват с хомеопатия.

Съвсем очевидно е, че ваксинациите предлагат твърде ограничена и съмнителна защита срещу инфекциозните болести. Много учени и лекари са убедени, че голяма част от днешните сериозни заболявания са резултат на безконтролната употреба на алопатични лекарства и имунизации, които само потискат реакциите на организма, а не лекуват. Здравословните щети, които те могат да нанесат и на бъдещите поколения трудно биха се поправили дори с хомеопатия и други природни методи на лечение.

Най-сигурното лечение е в **предпазването** от болестите. Основната цел трябва да бъде **засилване на собствения имунитет на организма** по един естествен начин вслушвайки се в методите, които ни подсказва Природата, защото тя винаги е по-мъдра от нас.

Не можем да бъдем здрави и да разчитаме, че децата ни ще растат здрави докато:

1. Почвата, на която се отглеждат плодовете и зеленчуците се тори с всякакви химически продукти, които след това попадат в тялото ни и могат да имат близки или по-късни вредни ефекти, за които дори и не подозираме. Десетки години след забраната на много опасния ДДТ, в костите на децата родени толкова време след прекратяване на употребата му, се намират следи от него!

2. Животните, с чието месо, се храни голяма част от човечеството не престанат да бъдат изкуствено угоявани и „лекувани“ с многобройни антибиотици и хормони.

3. Природата, която ни дава живот не престане да бъде замърсявана безогледно с всякакви химикали, много от които канцерогенни.

4. Не променим структурата и характера на образованието, което предлагаме на бъдещите поколения и още от самото начало не ги учим на хуманизъм и любов към Природата и живота.

5. Не проявим разбиране за истинската причина за сегашното лошо здравословно състояние на човечеството и на цялата планета и не предприемем действия към промяна.

Хомеопатията е предложила безопасна алтернатива на ваксинациите още 40 години преди Луи Пастър. На всички хомеопати е добре известно лекарството БЕЛАДОНА, чиято „болестна картина“ много точно отговаря на клиничната картина на скарлатината. Тя била използвана много успешно още от Ханеман, който я давал профилактично на децата в дадено семейство, в което вече имало едно болно от скарлатина дете и останалите не се разболявали. По същия начин, по време на холерната епидемия в Англия в средата на миналия век, на хората масово се раздавало хомеопатичното лекарство КАМФОР, за което е известно, че има

„болестна картина“ точно отговаряща на първия стадий на холерата и по този начин са спасени хиляди човешки животи. Много хомеопати по света постигат добри резултати използвайки като ваксина хомеопатични лекарства, които нямат страничните ефекти на обикновените ваксини.

Тук бих искал да напомня, че един от най-добрите начини да засилим като цяло имунната си защита, е **конституционално лечение** при опитен лекар-хомеопат.

Глава 14

„ВИДОВЕ“ ХОМЕОПАТИЯ

Най-общо би могло да се каже, че има две разновидности на този лечебен метод, които се различават, както по състава на използваните лекарства (често комбинирани) и начина им на приложение, така и по качеството и задълбочеността на обучението и резултатите, които се постигат.

Когато специалистите говорят за хомеопатия те имат предвид оригиналния метод, наричан понякога и **класическа хомеопатия**, чиито принципи са били формулирани от д-р Ханеман: *ЕДНО ЛЕКАРСТВО, ДАВАНО НА ПРИНЦИПА НА ПОДОБИЕТО, В МИНИМАЛНА ДОЗА*

Именно този метод се има предвид в тази книга и именно той е изключително ефективен при лечението, както на остри, така и на хронични заболявания и профилактика!

Обучението по **класическа хомеопатия** е много сериозно и е с продължителност от две до три години обикновено след завършване на висше медицинско образование. То включва: *задълбочено изучаване на голям брой хомеопатични лекарства и техните болестни картини, познаването на трудовете на световноизвестни хомеопати (на първо място „Органон на лечебното изкуство“ на д-р Ханеман), работа с реперториум, дългосрочна клинична оценка на резултатите и прогноза.* При този начин на лечение, както вече беше споменато, назначаването на лекарството не се прави според диагнозата, а след като се прецени внимателно *цялостната картина* от оплаквания и индивидуални особености на съответния човек, включително и фамилната анамнеза и историята на предишни заболявания или травми.

NB!³ Целта на хомеопатичното лечение е не само облекчаването на дадено оплакване, а подобряване на здравето на човека на всички нива!

Следният пример взет от практиката ще илюстрира възможностите и дълбочината на действие на класическата хомеопатия.

При лекаря-хомеопат през зимния сезон идва на преглед младо момиче, което от доста години страда от астматичен бронхит. Всяка настинка слиза към белите дробове. Появява се кашлица с гъсти жълти храчки, които се отделят трудно и често има чувство за задушаване. Не ѝ стига въздух, когато се изкачва по стълби. Тези проблеми са по-силно изразени през есента и зимата. Досега винаги са третирани с антибиотици, откашлечни и антиалергични алопатични медикаменти. Освен това често има главоболие и понякога болки зад очите, които могат да продължат и по цял ден. Понякога има болки в стомаха, особено преди изпит или ако се притеснява за нещо. Те не се влияят от ядене. Потти се много по врата и гърба по време на сън. Има страх от тъмното, от духове. Понякога ѝ се струва, че чува гласове в тъмното. Няма особени хранителни предпочитания, освен към прясно мляко. Не понася мазна храна. Като цяло не е зиморничава, но предпочита топлото време. Не спортува и изглежда по-флегматична. Леко по-пълна е за височината и възрастта си. В училището се справя добре. Като дете била доста пълна. Боледувала често от пневмонии. Има светло-кестенява коса и светли очи. От фамилната анамнеза не се установява нещо смущаващо.

³ NB! = Забележи добре! (лат.)Този израз се използва в медицинската литература, когато е желателно да се обърне внимание на нещо.

За лекаря-хомеопат само диагнозата „астматичен бронхит“, поставена след вземане под внимание на съответните признаци и изследвания, не е достатъчна. Напротив, *цялата представена по-горе информация е важна* и съставлява „картината на болестта“, такава каквато е за този пациент. Назначава се **само едно** хомеопатично лекарство, в този случай: КАЛКАРЕЯ КАРБОНИКА.

Ето и резултатът при проследяването след три месеца: Момичето съобщава, че се чувства много добре и като цяло е с повишен жизнен тонус. През този период не е боледувала изобщо, независимо, че около нея всички са прекарвали грип. Понякога има хрема и кашлица, при която съвсем лесно откашля секретите, но тя не е придружена с чувство за задушаване. Не е пила никакви алопатични лекарства. Изчезнали са болките зад очите и в стомаха и като цяло се чувства по-спокойна. Потенето е силно намалало. Страховете също са намалели значително. Положителната промяна е видима и във външния вид - цвета на лицето, блясъка на очите и общото излъчване.

Съвсем очевидно е, че подобрението, което настъпва, е на всички нива. Но за да се постигне такъв лечебен резултат, трябва да се познават в дълбочина хомеопатичните лекарства.

Другият метод, който се практикува, няма специално име и минава под общото наименование хомеопатия. При него често се използват *смесени (комбинирани)* препарати, неправилно наричани „хомеопатични“ или се назначава *последователно и посменно приемане едновременно на няколко хомеопатични лекарства*, които покриват отделни симптоми. Този начин на даване на хомеопатични лекарства принизява хомеопатията до ограничения едностранчив подход и възможности на алопатията; той е предимно **симптоматично и нозологично ориентиран и нерядко само потиска симптомите без да лекува**. Резултатите, до които води са съвсем посредствени. Чрез него понякога може да се постигне известно облекчаване, но не и същинско излекуване особено що се отнася до хронични оплаквания; ако това стане, то би било истинска случайност.

За да се назначават комбинирани препарати или да се предписва по описаната по-горе методика, ориентирана към отделни симптоми или болестни единици, не е необходимо кой знае какво обучение и интелигентност; дори и един санитар би се справил успешно с някой от справочниците, които предлагат фирмите-производителки на хомеопатични лекарства. Подобно обучение по „хомеопатия“ с нищо не допринася за задълбочаване на познанията на лекаря относно здравето и болестта и същността на истинското лечение и има преди всичко търговски характер. За съжаление, точно такива курсове се предлагат на български лекари, студенти-медици и фармацевти от различни западни фирми.

С този подход се уронва доверието както на пациентите, така и на самите лекари, в този ценен лечебен метод.

Що се отнася до комбинираните препарати, те не са изпитвани на здрави хора, затова истинското им действие не се знае със сигурност и назначаването им не е съобразено с принципите на хомеопатията. Обикновено при приготвянето им се включват известен брой хомеопатични лекарства в ниски потенции, които поотделно са често показани при хора с дадено „заболяване“.

Пишещият тези редове лично е имал пациенти „лекувани“ по гореописания начин без резултат. При даването **само на едно**, правилно подбрано лекарство, ефектът е поразителен и те самите са учудени, защото разбират, че досега всъщност не са били лекувани наистина хомеопатично.

Някои други „хомеопати“ предлагат „радиестезична хомеопатия“ (т.е. с махало) или пък „компютърна хомеопатия“. Такива мистично или научно звучащи термини се използват само за да привличат пациенти.

Бих посъветвал всички, които наистина желаят да се лекуват с хомеопатия, да търсят лекари, прилагащи **класическа хомеопатия**. А колегите и студентите-медици, които искат да придобият задълбочени познания - да търсят качествено обучение по класическа хомеопатия

при лекари-хомеопати с опит.

Глава 15

ХОМЕОПАТИЯТА В БЪЛГАРИЯ

За България хомеопатията е съвсем нов лечебен метод, който започна да навлиза едва преди няколко години. За съжаление, както става често в подобни случаи, с нея веднага започна да се злоупотребява.

В хаоса, който цареше в страната ни през последните години, бързо се нароиха „лечители“ наричащи себе си „хомеопати“, без да имат съответните медицински и строго хомеопатични познания. Мнозина изведнъж решиха, че няма нищо по-елементарно от това да се лекува и се втурнаха щедро да предлагат услугите си, „лекувайки“ всякакви заболявания.

Провежданите незаконно курсове от чуждестранни „преподаватели по хомеопатия“ без медицински и адекватни хомеопатични познания и умения, са твърде далеч от изискванията за качествено обучение. Болшинството от тези, които посещават курсовете са без висше медицинско образование. Те безотговорно се хвърлят да „лекуват“ възрастни и деца често със сериозни заболявания, като нерядко предизвикват усложнения или объркват случаите с невежеството си. Вероятно много от тях имат искрено желание да помагат, но само това не стига.

Колкото и да е безвреден даден лечебен метод, когато се използва некомпетентно, може да доведе до нежелани резултати и да бъде компрометиран. Когато учителите нямат клиничен опит и не разбират много от това, което правят, то какво остава за учениците!

Затова всеки, който твърди, че лекува трябва да носи съответната отговорност пред закона и пациентите.

Разбира се, всеки би могъл да се научи да използва няколко лекарства за първа помощ и остри случаи, но това не означава, че е станал хомеопат и владее метода.

През 1995 година беше учредена **Асоциация на лекарите-хомеопати в България** - сдружение с идеална цел, чиято основна задача е да съдейства за подготовката на квалифицирани лекари-хомеопати и за засилване на популярността на метода сред медицинската професия и населението. От ноември 1996 година Асоциацията е асоцииран член на **Европейския комитет по хомеопатия (ЕКХ)**, в който членуват лекарите от Европейската общност прилагачи класическа хомеопатия. Една от целите на този комитет е да въведе общовалидна европейска диплома за всички медици, които се обучават по класическа хомеопатия. Асоциацията е отворена за всички лекари, стоматолози и студенти по медицина и стоматология, практикуващи класическа хомеопатия или все още обучаващи се.

Трябва да разберем, че с дилетантство и безотговорност не може да се осигури надеждна и качествена здравна помощ. За да е стабилна една сграда, тя трябва да е проектирана от специалист и да е със здрави основи. А здрави основи в здравеопазването означава солидни медицински познания, отговорност и добро познаване на възможностите на различни терапевтични методи - алопатия, хомеопатия, фитотерапия, акупунктура, рефлексотерапия, гладолечение, хирургия и др. Обучението на студентите по медицина трябва да започва именно от естествените методи на лечение и тяхното изучаване в тънкости, като едновременно с това се обръща сериозно внимание на всички останали медицински дисциплини.

През последното десетилетие на Запад настъпи значителна преориентация на хората към природните терапии. Хиляди лекари практикуват класическа хомеопатия, акупунктура и фитотерапия като основни лечебни методи в своята практика. В Русия отдавна има клиника, където успешно се прилага гладолечение, а в Белгия има голяма хомеопатична клиника, където работят компетентни лекари със завидни постижения.

За съжаление, има един важен фактор, от който много зависи каква посока ще вземе развитието на здравеопазването - това е *здравната култура* на населението (в случая - на

българското). С голямо разочарование трябва да отбележа, че тя е отчайващо ниска. Невежеството на много хора, дори с висше образование, е направо поразително. Ако искаме да помогнем на самите себе си, на близките и децата ни, е необходимо да положим усилия да се образуваме и потърсим разумно решение, като всеки трябва да поеме своята отговорност за собственото си здраве и за това, което прави. Ако досегашното разбиране на повечето хора не се промени, хаосът, дилетантството и догматизмът ще продължават да царуват и да вземат своите жертви.

РАЗДЕЛ II: ПЪРВА ПОМОЩ С ХОМЕОПАТИЯ

Глава 16

ХОМЕОПАТИЯ И ТРАВМИ

В резултат на проучване на многогодишния опит на поколения хомеопати, както и от лечебната ми практика през последните четири години, мога да заявя, че хомеопатията е в състояние да окаже неценима помощ при **травми от всякакъв характер и спешните състояния, свързани с тях и изискващи незабавна помощ.**

Хомеопатичното лечение, приложено непосредствено след нараняването, допринася както за *овладяване на шока и значително намаляване или премахване на болната*, така и за *предотвратяване на усложнения и скъсяване на оздравителния период.* Спомага за по-бързото разнасяне на подкожни кръвоизливи или предотвратява образуването им. С хомеопатия могат да се лекуват успешно и много хора, при които се проявяват *остатъчни ефекти от травми* или оплаквания, които водят началото си от някаква травма, *дори да е изминал значителен период от време след нея - месеци или даже години.*

При счупвания, хомеопатичните лекарства могат да се прилагат за *по-бързо срастване на костите.* Това е особено важно при възрастните хора, при които образуването на костно вещество е сериозно затруднено и нерядко това е причина за последващо залежаване и косвено за смъртен изход - нещо което би могло да се предотврати.

Във всяко домакинство, детска градина, учреждение, завод или транспортно средство би трябвало да има на разположение аптечка с най-необходимите 10-15 хомеопатични лекарства. Човек лесно може да се научи да ги прилага само за няколко часа.

Самолечението не може да замени помощта на специалиста, но във всички случаи може да спести много страдания на пострадалия и тревоги на близките му. Здрав разум е необходим преди всичко. Когато травмата е по-сериозна, трябва задължително да се потърси квалифицирана медицинска помощ и ако е необходимо да бъдат направени съответните изследвания, намествания или операции.

Хомеопатичните лекарства се приемат изключително **вътрешно.**

За външна употреба се прилагат само в случаи на наранявания някои от спиртните настойки или кремове от разгледаните по-долу растения, съобразно фармакотерапевтичните им свойства.

Глава 17

НЯКОИ ЧЕСТО ИЗПОЛЗВАНИ ХОМЕОПАТИЧНИ ЛЕКАРСТВА ПРИ ТРАВМИ ОТ РАЗЛИЧЕН ПРОИЗХОД:

ПЪРВОТО хомеопатично лекарство, което може да се даде при всякакви физически наранявания е:

АРНИКА сем. Сложноцветни

Описание и разпространение: Тревисто многогодишно растение, високо 15-80 см. с право, косматостъбло. Цветните кошнички са оранжевожълти, с диаметър 5-7 см. Цъфти от

май до юли. Среща се из влажните горски и планински ливади над 600 м. н.в. в Средна Европа, Средна Азия, Северна Америка. В България диворастващо почти не се среща, но може да се отглежда в градините. Кошничките са силно ароматни, а вкусът е слабо горчив.

Използваема част: Корена.

Химичен състав: Арницин - багрилно вещество, 0.04-0.14% етерично масло, флавоноиди, аскорбинова киселина, танини, холин, инсулин, фруктоза и др.

Показания и приложение: Ненапразно в Англия и Германия наричат това благословено растение „трева при удари и падане“. Много малко хора знаят, че по време на Втората световна война части от германската и руската армии са били снабдени с хомеопатичните лекарства от тази билка.

Външно се употребява като компреси или крем в случаи на:

- натъртвания и подкожни кръвоизливи
- травми на ставите - навяхвания и изкълчвания
- леки измръзвания

Вътрешно приложение в хомеопатията: То е най-важно, с най-бърз и сигурен лечебен ефект!

Афинитета на **АРНИКА** към *меките тъкани и мускулите, кожата, сърдечносъдовата система* и особено към *капилярите, вените и кръвта* определя и приложението ѝ в хомеопатията.

NB! АРНИКА е първото хомеопатично лекарство за ШОК, съпътстващ физическа травма, независимо от какъв характер!

* АРНИКА е първото и главно хомеопатично лекарство, което се дава при **травми на меките тъкани и мускулите** - удари от тъпи предмети, падания, транспортни злополуки. Тя спомага за преодоляване на шока от травмата, ако има такъв, премахва изцяло или поне значително намалява болката и ако е дадена непосредствено след инцидента, *може да предотврати образуването на подкожни кръвоизливи или да спомогне за по-бързото им разнасяне*, ако такива вече са започнали да се образуват. АРНИКА значително съкращава срока на възстановяване и *предотвратява развитието на инфекции* в раните.

* АРНИКА се прилага много успешно **пред- и постоперативно** при хирургични интервенции, включително и в стоматологичната практика при екстракция на зъби за намаляване на кръвенето, избягване на усложнения (развитие на инфекция), скъсяване на оздравителния период и овладяване на болката и шока от травмата.

* Счупвания, навяхвания и изкълчвания.

* Черепно-мозъчни **травми** включително и **кома**, както и последиците от такива - главоболие, частична или пълна загуба на памет, епилепсия, менингит и др. (да се има предвид, че в тези случаи могат да бъдат показани и други хомеопатични лекарства, затова оплакванията, които остават след такива травми, се лекуват само от специалист). Болният може да е със замъглено съзнание и не съвсем адекватен, но въпреки това да *твърди, че се чувства добре и няма нужда от помощ, а всъщност състоянието му е сериозно*.

* Травми на гръбначен стълб.

* Дадена при първите признаци на **хеморагичен инсулт**, може да спомогне за по-бързото разнасяне на кръвоизлива и за пълно възстановяване.

* АРНИКА е показана при **мускулна умора след изтощителна физическа работа**, дълги изморителни преходи, или прекарана безсънна нощ с *чувство за разбитост* след това. Действа укрепващо **след прекарани изтощителни заболявания**.

* Постоперационна пареза на сфинктерите на пикочния мехур както и задръжка на урината след физическо пренапрежение или раждане.

* Хематоцеле - посттравматично или постоперационно.

* **Кръвоизлив в ретината на окото** или **диплопия (двойно виждане)** причинени от **травма**, (вж. „Травми на окото“). Може да предотврати развитието на посттравматична катаракта и ослепяване от наранявания на окото, ако се дава за известен период от време след

травмата.

* Болки в ухото при спукване на тъпанчето в резултат на взрив.

* Епистаксис (кървене от носа) в резултат на травма.

* **Наранявания на лицето след побой или падане.**

* АРНИКА може да се даде и след удар от ток.

* АРНИКА намира изключително ценно приложение в акушерогинекологичната и неонаталната практики: Тя често се явява ефикасно средство при **маточни кръвотечения** с различна етиология вследствие на недостатъчна съкратителна способност на матката - след аборт, при субинволюция на матката; кръвотечения, свързани с възпалителни заболявания на женските полови органи. Д-р Пинк, който има повече от тридесет години опит като акушер-гинеколог, счита, че АРНИКА 30 или 200, дадени на майката и детето след трудно и продължително раждане, (понякога последвана и от ХИПЕРИКУМ 30 или 200) спомага за предотвратяване на последствията от родовата травма. АРНИКА 6 или 30 може да се даде неколккратно и при силни и болезнени контракции по време на раждане; улеснява разкритието и овладява болката. Способността на АРНИКА да предотвратява пуерперален сепсис и да спомага за преодоляване на ефектите от продължително и тежко раждане е известна на лекарите-хомеопати от поколения, (вж. „Хирургични операции, раждане и аборт“).

* АРНИКА може да се даде при **голяма чувствителност на майката към движенията на плода** - усеща ги болезнено и дори могат да я будят през нощта (това всъщност се дължи не толкова на засилените движения на плода, колкото на повишената чувствителност към тях).

* **При травматични увреждания на бебето в процеса на раждане.** Задръжка на урината у новородено.

* Болки след раждане. **Заплашващ аборт след падане или друга травма.** Пуерперална треска.

* **Септични, посттравматични температурни състояния** (когато са тежки могат да протичат с прострация и замъглено съзнание и дори безсъзнание), посттравматични депресии, артрит и др.

Гореща глава със студено тяло при различни болестни състояния може да бъде индикация за приложението на АРНИКА.

Начин на приложение:

За *външна* употреба за компреси се прилагат 10-20 капки от **майчината тинктура** (М.Т.) в 100 мл. вода.

За *вътрешно* приложение в домашни условия се използват ниски до средни потенции: **от 6X или 6C до 30C.**

NB! Тинктура от Арника **не се прилага външно при травматични поражения с нарушена цялост на кожата!**

БЕЛИС ПЕРЕНИС (паричка) сем. Сложноцветни

Описание и разпространение: Дребно многогодишно растение, високо до 15 см, с тънко тревисто безлистно стъбло. Цъфти от април до юни. Листата са събрани в приземна розетка, красиво дисковидно, бяло, розово или виолетово сложно цветче (парица), което се върти със слънцето от изток на запад. Среща се из тревисти места, ливади и храсталаци из цялата страна. Култивираните парички са с по-едри кошнички, често разноцветно обагрени, а диворастващите са по-дребни с бели цветове.

Използваема част: Цветовете, брани по време на растежа.

Химичен състав: Етерично масло, органични киселини, горчиви вещества, флавоноиди, инулин, сапонини, витамин С, слузни вещества, захари, гликозиди и др.

Показания и приложение:

В хомеопатията БЕЛИС ПЕРЕНИС често се нарича „**Арника на вътрешните органи**“. По действието си върху тъканите и съдовете тя прилича на Арника и затова има много

сходни приложения с нея: натъртвания, навяхвания и изкълчвания; склеротични процеси в съдовете на главния мозък и др. За съжаление често не се познава добре дори от много хомеопати. Показана е при:

- * **Дълбоки травми и операции на органите в областта на корема и в таза.**
- * **Падания с разтърсвания на вътрешните органи.**
- * Постоперативна болка в корема.
- * Травми на гръбначен стълб.

При различните наранявания добре се допълва с другите основни хомеопатични лекарства показани в такива случаи; АРНИКА, ЛЕДУМ, ХИПЕРИКУМ и т.н.

NB! Желателно е БЕЛИС ПЕРЕНИС да не се дава непосредствено преди лягане, защото може да предизвика ранно събуждане, обикновено към 3 ч. сутринта.

КАЛЕНДУЛА (невен) сем. Сложноцветни

Описание и разпространение: Едногодишно тревисто растение, високо до 50 см. Листата са едри, покрити с мъх, а цветовете са кошнички с жълтооранжев цвят, разположени поединично на върха на стъблото. В диво състояние се среща в някои части на страната, но се култивира като градинско растение из цялата страна.

Използваема част: Цветовете, брани по време на цъфтежа.

Химичен състав; Етерично масло, каротиноиди, флавоноиди, календин - горчиво вещество, слюзни вещества, смоли, органични киселини, аскорбинова киселина и др. Особено богати на каротиноиди са сортовете с ярко оцветени кошнички.

Общи фармакологични свойства: Галеновите и фитопрепаратите от КАЛЕНДУЛА имат широк спектър на фармакологична активност, което се дължи на богатото съдържание на биологично активни съединения в цветовете като каротиноиди, флавоноиди и витамини. Тук ще отбележим само тези, които са от значение за приложението ѝ в хомеопатията.

- *Противовъзпалително*

- *Бактерицидно*

- *Епителизиращо и регенеративно* - засилва грануляцията, подпомага и ускорява заздравянето и заздравяването на язви и всякакви рани - атонични, асептични и септични

- *Капиляроукрепващо (каротиноиди и флавоноиди)}*

Във фитотерапията (разбира се, в схемата на едно комплексно лечение) растението намира приложение при лечението на възпалителни процеси в устната кухина и стомашночревния тракт - гингивити, пиорея, пародонтоза, гастрити, стомашна и дуоденална язва; при възпаления на очите - конюнктивити и блефарити; при рани, циреи, язви от разширени вени и склероза на съдовете, сърдечни заболявания със смущения в ритъма, менструални смущения и хипертония в климактериума, жлъчни дискинезии, кожен рак, проктити, парапроктити и др. В гинекологичната практика за лечение на трихомонадни колпити и левкорейя и ерозии на шийката на матката - като влагалищни промивки.

В хомеопатията КАЛЕНДУЛА намира широко приложение изключително за външна употреба при лечението на:

* **Рани** от всякакъв характер - порезни, разкъсани, хирургични, охлузвания, изгаряния I и II ст. Предотвратява развитието на инфекция в раната, а при вече инфектирани рани спомага за тяхното оздравяване; успокоява болката.

* Тинктурата от КАЛЕНДУЛА има изключителен **хемостатичен** (кръвоспиращ) ефект. Обикновено няколко капки чиста майчина тинктура (т.е. неразредена) се капват на раната, след което се прави задължително СУХА превръзка (т.е. със суха стерилна марля)! Разбира се, това има ефект при рани, където няма увреждане на големи кръвоносни съдове.

* В акушерската практика, след раждане, може да се приложи гъба напоена с горещ разтвор на КАЛЕНДУЛА с много добър облекчаващ ефект.

* След изваждане на зъби или операции в устната кухина, леко изплакване с разтвор на М.Т. 1:10 има кръвоспиращ и saniращ ефект.

Обикновено за промивки на рани се прави разтвор в съотношение 10-20 к. или 1 чаена

лъжичка М.Т. в 100 мл вода (преварена или дестилирана, но може и обикновена).

* За промивка на очите -10 к. М.Т. в 100 мл преварена вода.

* За *външна* употреба се прилага още и като крем (унгвент). Той е с много добър ефект при рагади и напуквания на кожата и декубитус (разязвяване на кожата от дълго залежаване при някои заболявания).

Всеки сам може лесно да си приготви тинктура или масло от КАЛЕНДУЛА:

За това е необходима прясна дрога. Бере се към обед по време на цъфтежа, в слънчево време, като се внимава да няма повредени растения или насекоми в цветовете. За тинктурата се използва 70% спирт, като цветовете киснат в спирта две седмици, след което се прецежда и се съхранява в тъмни бутилки на хладно. При приготвянето на маслото най-добре е да се използва зехтин в тегловно отношение 1 към 10 (същото е и за тинктурата). Остава се на слънце или на топло за две седмици в тъмно шише, след което се прецежда и се съхранява по същия начин.

ВЪЗМЪЖЛИВА ЗАБЛУДА! **КАЛЕНДУЛА** не трябва да се използва за промиване и особено за компреси на дълбоки прободни рани, тъй като ускорявайки регенерацията на тъканите на повърхностно ниво, може да затвори раната твърде бързо и в нея да се развие инфекция. В такива случаи се препоръчва използването на ХИПЕРИКУМ.

ХИПЕРИКУМ (жълт кантарион, звъника) сем. Звъникови

Описание и разпространение: Многогодишно тревисто растение. Цветовете са събрани в метличести съцветия на върха на стъблото с жълти венечни листа. Цъфти през юли-август. Среща се из тревисти места, поляни, храсталаци, край пътищата из цялата страна.

Използваема част: Цялата надземна част, събрана по време на цъфтежа.

Химичен състав: Багрилни вещества - хиперицин и псевдохиперицин, катехинови дъбилни вещества, флавоноиди, рутин, етерично масло, аскорбинова киселина, фитонциди, много каротин и др.

Общи фармакологични свойства: Тези, които имат значение за външното приложение на ХИПЕРИКУМ в хомеопатията са:

- *Регенеративно, противовъзпалително и аналгетично* - дължи се на флавоноидните глукозиди - ускорява регенерирането на клетките и тъканите, като едновременно с това премахва възпалителната компонента и болката

- *Антимикробно* - проявява висока антибактериална активност по отношение на голям брой бактерии

- *Капиляроукрепващо* - дължи се на съдържанието на рутин и вит.Р; подобрява венозното кръвообращение

От жълтия кантарион в Русия са получени антибиотиците иманин и новоиманин, които действат бактерицидно на около 40 вида микроорганизми и имат изключително добър ефект при **изгаряния** - не само дезинфекцират, но и засилват процеса на възстановяване на тъканите и предотвратяват образуването на ръбци. Намират много добро приложение в офталмологичната практика при лечение на химични или термични изгаряния - използва се 3% мас или разтвор на иманин или 1% мас на новоиманин при инфектирани рани, панарициум, карбункули и фурункули, трофични язви и изгаряния, като значително се съкращава срока на възстановяване.

В хомеопатията ХИПЕРИКУМ заема много важно място като травматично лекарство. Той често е наричан „**АРНИКА на нервите**” и е показан при различни **травми на централната и периферната нервни системи.**

Той е най-важното лекарство при:

* **Нараняване на части от тялото, богати на нервни окончания** -

върховете на пръстите, половите органи, анус, уста и език - например *премазване на пръстите на ръцете или краката* и др., като проявява **изключително силен болкоуспокояващ ефект.**

* **Разкъсани и разкъсно-контузни рани.**

* **Прободни рани, ухапвания, ужилвания.**

* **Травми на гръбначен стълб и главен мозък** - вследствие на катастрофа, падане на опашката, мозъчно сътресение.

* При родилки - **травми на опашната кост в процеса на раждане.**

* **фантомни болки в ампутиран крайник.**

* **Силно болезнени и чувствителни на допир рани**, в степен неотговаряща на вида им.

* **Болки след раждане с форцепс.**

* **Сложни счупвания със силни болки.**

Важна индикация за ХИПЕРИКУМ е *болка*, която се разпространява **нагоре** по хода на нерва (т.е. в центростремителна посока).

В хомеопатичната литература има описани случаи на хора и на животни, излекувани с ХИПЕРИКУМ от **тетанус**, установен в начален стадий. Разбира се, при съмнение за развитие на подобно болестно състояние веднага трябва да се търси квалифицирана медицинска помощ!

ЛЕДУМ (ледум) сем. Калунови

Описание и разпространение: Вечно зелено растение с кожести листа, виреещо около реки и в блатисти места. Високо до 1 м. Среща се в Русия, Сев. Америка и някои райони на Европа.

Използваема част: Цялото растение по време на цъфтежа.

Химичен състав: Арбутин, етерично масло - ледол, соли на калий и калций, флавоноиди, кумарини, дъбилни вещества и др.

Показания и приложение:

В хомеопатията ЛЕДУМ се прилага при:

* **Прободни рани - хомеопатично лекарство № 1.** Прободни рани от всякакви островърхи инструменти и предмети - пирони, скалпели, игли, кости от животни и рога; забиване на трески под ноктите, септични рани и панарициуми причинени от убождания.

* **Ухапвания и ужилвания** от всякакви животни и насекоми - **хомеопатично лекарство № 1.**

ЛЕДУМ отнема болката и действа лечебно във всички тези случаи. Това важи особено, когато пациентът предпочита *студени* компреси на травмираното място! ЛЕДУМ даден непосредствено след убождането или ухапването може да предотврати развитието на тетанус според различни автори!

* **кръвонасядания и хематоми** - изключително ефикасно лекарство, спомагащо за тяхната резорбция, особено ако са по-големи и е минало известно време след травмата, (Обикновено само АРНИКА тук не е достатъчна). В такива случаи може да се редува с АРНИКА. Много добър ефект има при травми на лицето и особено около окото с кръвонасядания и хематоми - независимо дали е след падане или боксов мач. Травматични очила.

РУГА (седефче) сем. Седефчеви

Описание и разпространение: Многогодишно растение с жълти цветове, високо 30-80 см. Цъфти през лятото. Вирее по сухи, каменливи и храсталачни места. Култивира се.

Използваема част: Връхните клонки с цветовете по време на цъфтежа.

Химично съдържание: Етерично масло, флавоноиди - рутин, фурукумарини, бергаптен и др.

Приложение в хомеопатията:

Основно място на действие на хомеопатичните лекарства приготвени от седефче са:

- **стави и хрущяли**

- **perioste (надкостница) и кости очи**

По своите модалности то си прилича много с хомеопатичното лекарство РУС ТОКСИКОДЕНДРОН - *влошаване от студено и почивка, скованост и болезнени първоначални движения, подобряване от раздвижване и отново влошаване от*

продължително движение.

РУГА си съперничи с **РУС ТОКСИКОДЕНДРОН** при различни остри и хронични заболявания на стави, хрущяли и мускули с травматична, ревматична и подагрична етиология или свързани с пренапрежение на свързващия апарат - сухожилия, лигаменти и изобщо навсякъде, където има фиброзна тъкан.

Прилага се с много добър ефект най-често при:

* **Навяхвания и изкълчвания** - особено на китки, глезени, колена.

* **Разтегнати връзки и сухожилия.**

* **Лекарство № 1 за травми на периоста** (надкостниците) - охлузвания и контузии, периостити.

* **Очни смущения свързани с пренапрежение на очните мускули от продължителна фина работа на неподходящо осветление** - парене, болка, евентуално неясно виждане.

Има и крем (унгвент) за външно приложение.

СИМФИТУМ (черен оман, зарасличе) сем. Грапаволистни

Описание и разпространение: Многогодишно тревисто растение, стъблото е високо около 1 м. Елипсовидни листа и лилави цветове, със сухи плодове с 4 орехчета. Коренът е черен отвън и бял отвътре. Цъфти през юни-юли. Среща се из влажни ливади, край реки, в низини и пред-планински райони из цялата страна.

Използваема част: Коренът.

Химичен състав: Алантоин, танини, холин, слюзни вещества, инулин, смоли, етерично масло, алкалоиди.

Общо фармакологично действие:

-противовъзпалително

- *регенеративно* - стимулира растежа на клетките и възстановяването на тъканите.

Доказано е действието на алантоина за стимулиране на клетъчното делене и разрастването на нови фибробласти.

Основните места на действие на хомеопатичните препарати от черен оман **са:**

- **кости**

- **периост**

- **ставни хрущяли**

- **сухожилия**

Приложение:

* **Счупвания** и други травми на костите - хомеопатично лекарство № 1 при *нарушено и забавено образуване на костно вещество*; при болки както на мястото на прясно, така и на старо счупване.

* **Травми на периоста.**

* **Травми на очната ябълка от тъл предмет** (спецификум).

Глава 18

ОСОБЕНОСТИ ПРИ НАЗНАЧАВАНЕТО НА ХОМЕОПАТИЧНИ ЛЕКАРСТВА ПРИ ТРАВМИ

За оказване на първа помощ с хомеопатия от неспециалисти, се препоръчва да използват показаните хомеопатични лекарства в потенция **ЗОС**. Ако нямате лекарството в тази потенция, бихте могли да дадете, каквато друга по-ниска имате в наличност (от 60 до 600 или от 3С до ЗОС). **Високите потенции - над ЗОС - се назначават само от специалист!** На някои места в книгата се препоръчват и по-високи потенции (например 200), които също биха могли да се приложат в дадения случай, разбира се, ако разполагате с тях.

NB! Колкото по-сериозна е травмата, толкова по-бързо действа лекарството, ако е правилно подбрано!

Средните и по-високите потенции (ЗОС и от ЗОС нагоре) по правило се приемат през

по-големи интервали от време отколкото по-ниските. Но ако травмата или остро настъпилото болестно състояние е сериозно, може да има нужда показаното лекарство да се даде в началото, два до три пъти през 5 до 15 минути, независимо от потенциата. При по-леки случаи, приемите могат да бъдат през 4 до 8 часа.

NB! С намаляване на оплакванията се увеличават и интервалите между приемите!

Ако няма положителен резултат и след третата доза, това най-често означава, че пациентът има нужда от друго лекарство. Разбира се, при много тежки травми лекарството може да окаже благоприятен ефект, но той понякога не е така явен, както при по-леките наранявания поради значителните увреждания на целия организъм и може да бъде пропуснат от неспециалист. При подобни ситуации, често има нужда от няколко лекарства, дадени едно след друго в зависимост от симптомите, които преобладават и от вида на нараняването.

Понякога при травми е допустимо редуването на две лекарства -някои такива случаи са посочени в книгата.

Ако в текста по-долу, не е указана потенция след съответното лекарство предназначено за вътрешна употреба, това означава, че е желателно да се прилага в ЗОС или каквато друга по-ниска имате под ръка.

Трябва да се има предвид, че при всички описани понататък травми или болестни състояния, е възможно да има нужда и от други хомеопатични лекарства, но тяхното изучаване излиза извън рамките на тази книга!

Глава 19 ПРЕВРЪЗКИ

NB! Желателно е, веднъж сложена, превръзката да не се маха няколко дни!

Непосредствено върху самата рана се слага стерилна или чиста марля напоена с разтвор, приготвен най-често от М.Т. на КАЛЕНДУПА или ХИПЕРИКУМ, а отгоре се бинтова умерено стегнато, така че да не се размества, но и да не ограничава кръвообращението около травмираното място. В началото превръзката може да бъде мокрена с разтвора на съответната тинктура, дори и по няколко пъти на ден, ако това се налага, т.е. когато изсъхне и ако раната е сериозна. Не е желателно да се маха, дори и да се пропие със секрет от раната. Отделянето на този секрет е част от естествения оздравителен процес. Освен това новосформиращите се кръвоносни съдове и клетки са много нежни и лесно раними, така че всяка ненавременна смяна на превръзката ще представлява една травма за тях, може да е придружена с болка и неприятни усещания за пациента и освен това може да допринесе за замърсяване на раната.

Ако случайно се появят признаци на местно възпаление в областта около раната - зачервяване, топлина, подуване и засилена болезненост и чувствителност, може да се даде **ХЕПАР 6** два или три пъти на ден или **ФЕРУМ ФОСФОРИКУМ 6**, до изчезване на оплакванията. (Това рядко се налага.)

Ако отделяният от раната секрет е твърде изобилен или миришещ може да се смени само външният слой на превръзката внимателно, а мястото около раната да се промие със 75% алкохол или с разтвор на съответната тинктура - **КАЛЕНДУЛА** или **ХИПЕРИКУМ** (1:10 или 10-20 к. М.Т. на 100 мл вода), като се внимава да не се докосват краищата на раната, или да не се размества най-вътрешния слой на превръзката, който лежи непосредствено върху раната.

NB! Върху силно кървяща рана, когато не са увредени големи кръвоносни съдове, се накапват няколко капки чиста М.Т. от КАЛЕНДУЛА или ХИПЕРИКУМ. След това задължително се прави суха превръзка.

ХОМЕОПАТИЧНО ЛЕЧЕНИЕ ПРИ РАЗЛИЧНИ ВИДОВЕ ТРАВМИ ШОК, КОЛАПС, ПРИПАДАНЕ

Без да навлизаме в подробности и за целите на тази книга е достатъчно да кажем, че по същество шок и колапс са термини, които могат да се използват почти като синоними. Когато в медицината се говори за шок, обикновено се има предвид състояние в резултат на физическа травма или операция, а колапс - в резултат на други причини, например: токсични въздействия, инфекциозни болести, остра кислородна недостатъчност, кръвоизливи и др. При шока има остра съдова недостатъчност, характеризираща се с понижаване на съдовия тонус и намаляване на масата на циркулиращата кръв, рязко спадане на артериалното и венозното налягане, намаляване на снабдяването с кислород на главния мозък. Кожата е бледа, покрита със студена пот, зениците са широки, дишането е ускорено и повърхностно. Пулсът е неправилен, мек, ускорен, съзнанието е замъглено, до липсващо. Винаги трябва да се има предвид, че това състояние може да е придружено с или предизвикано от кръвоизлив-външен или вътрешен.

NB! Всяко подобно състояние изисква незабавна квалифицирана медицинска консултация и помощ независимо от подобрението, което може да настъпи след даването на хомеопатичното лекарство!

АРНИКА е лекарство № 1 за шок, в резултат на травма от какъвто и да било физически характер. **АРНИКА** дадена веднага след инцидента може да спомогне не само за овладяване на шока, но и за предотвратяване на по-късните усложнения, които могат да възникнат в резултат на травмата. Ако случаят е много тежък, може да се даде **АРНИКА 30** или **200** два или три пъти през 5 до 15-20 минути, а след това на по-редки интервали от 1 до 3-4 часа в зависимост от състоянието на болния и използваната потенция. Ако състоянието и травмата изискват, може по-късно да бъдат дадени и други хомеопатични лекарства - например **ХИПЕРИКУМ**, **ЛЕДУМ**.

АКОНИТ е лекарство № 1 при силна уплаха в резултат на някаква травма (може да бъде и съвсем незначителна) или от наблюдаването на някой инцидент с друг човек, земетресение, принудително престояване в асансьор или друго затворено помещение и др. Може да има треперене, сърцебиене, чувство за недостиг на въздух и хипервентилация, чувство за стягане в гръдния кош, изплашено изражение на лицето и дори колапс и припадане. **АКОНИТ** действа много бързо. Дава се потенция **30С** (тук разбира се, са по-ефективни по-високите потенции - **200** или **1М** и ако имаме, можем да дадем от тях). Може да е необходимо да се повтори веднъж или най-много два пъти през 10-15 минути в зависимост от тежестта на случая.

Някои най-често показани и използвани хомеопатични лекарства при колапс и припадане предизвикано от различни причини:

- физическа травма - **АРНИКА**
- уплаха - **АКОНИТ**
- загуба на кръв или други телесни течности - **ХИНА**
- скръб или други неприятни емоции - **ИГНАЦИЯ**
- при вида на кръв - **НУКС ВОМИКА** или **НУКС МОСХАТА**
- от недоспиване и преумора - **КОКУЛУС**
- при вида на спринцовки или игли - **СИЛИКА** или **СПИГЕЛИЯ**
- от силна болка - **ХАМОМИЛА**, **АКОНИТ** или **ВЕРАТРУМ АЛБУМ**
- от незначителна болка - **ХЕПАР**
- от емоционална, по-често приятна възбуда - **КОФЕЯ**
- от гняв - **ВЕРАТРУМ АЛБУМ**
- от горещца, задушна атмосфера - **ПУЛСАТИЛА**, **ЛАХЕЗИС** или **СЕПИЯ**

Едно много важно лекарство при колапс в резултат на различни причини - инфекциозни

заболявания, токсични въздействия и други е:

КАРБО ВЕГЕТАВИЛИС. Хомеопатите го наричат „**съживител на трупове**“!

Обикновено човекът, който има нужда от него е *силно отпаднал и със замъглено съзнание, студена* (може и *цианотична*) *нота и студен дъх, студена пот*, но в същото време *има нужда от свеж въздух и желание да му вейт на лицето*.

Друго хомеопатично лекарство, което много прилича на КАРБО ВЕГЕТАВИЛИС в това отношение е:

ВЕРАТРУМ АЛБУМ. При него също има *колапс, бледа*, обикновено *ледено студена ножа със студена пот*, особено на челото. Той е по-често показан при колапс в резултат на стомашночревни разстройства, след операция и обезводняване при прегряване.

Най-добре е в такива случаи да се използват потенции ЗОС и от ЗОС нагоре (например 200). В тези случаи лекарството би могло да се повтори още веднъж или два пъти на интервали от 5 до 15 минути.

КОНТУЗИИ

Контузията е повреда, причинена от удар, често от някакъв тъп предмет, притискане или падане върху твърди предмети или настилки, която се характеризира с по-повърхностни или по-дълбоки увреждания на тъканите под кожата, но при *запазена цялост на кожата*.

При по-повърхностните контузии се получава *кръвонасядане* или насиняване (екхимоза или суфузия), което в процеса на оздравяването оцветява кожата по различен начин - от синьо към виолетово, зелено, жълто и постепенното му избледняване и изчезване за около две седмици. При по-дълбоките контузии се получават *хематоми* (ограничено, подобно на тумор натрупване на кръв в тъканите), в резултат на разкъсване на по-голям кръвоносен съд. Освен това всяка контузия обикновено е съпроводена с *болка* и локално *подуване* на засегнатия участък.

АРНИКА е първото хомеопатично лекарство, което веднага трябва да се даде в тези случаи. Една доза АРНИКА 30 или 200 (или по-ниска потенция - 6, 9 или 12). В зависимост от тежестта на травмата АРНИКА 6 може да се даде неколkokратно през 2 до 6 часа един, два дни или пък АРНИКА ЗОС - 2 или 3 пъти през 4 до 8 часа. Да се помни, че при отшумяването на оплакванията приемите се разреждат във времето и се прекратяват!

Ако се даде АРНИКА непосредствено след контузията, тя може да предотврати появата на хематоми или да спомогне за по-бързата им резорбция. Ако хематомът е доста голям, минали са няколко дни след травмата и АРНИКА не е достатъчна за разнасянето му, може да се даде **ЛЕДУМ 6** неколkokратно (три пъти на ден) или **ЛЕДУМ 30** два пъти на ден, за няколко дни особено ако нараненият крайник или друга част на тялото е *студен* при допир, с *намалена чувствителност* или *изтръпване* и се *облекчава от студени компреси* (за да се даде лекарството, присъствието на тези модалности не е задължително). АРНИКА и ЛЕДУМ биха могли в подобни случаи и да се редуват: например АРНИКА 6 и ЛЕДУМ 6 през два до четири часа.

Външно може да се приложи компрес с разтвор на АРНИКА М.Т. -10 к. на 100 мл вода, но винаги трябва да се помни, че вътрешното приемане е най-ефикасно.

NB! Не трябва да се забравя, че компрес с М.Т. на АРНИКА не се прави, ако е нарушена целостта на кожата - т.е. има отворена кървяща или некървяща рана!

БЕЛИС ПЕРЕНИС 30 - при *падания с разтърсване на вътрешните органи*, когато след АРНИКА продължава чувството за вътрешен дискомфорт.

ХИПЕРИКУМ 30 - при *премазване на пръстите* на ръцете или краката.

ТРАВМИ НА ГЛАВАТА И ГРЪБНАЧНИЯ СТЬЛБ

Често това са опасни наранявания и медицинската консултация е желателна и абсолютно задължителна, ако е имало дори и само краткотрайна загуба на съзнание или

ударът е бил силен. Ако след травмата се появят т.нар. „травматични очила“ (кръвонасядания) около очите, дори и човекът да твърди, че се чувства добре, трябва веднага да се потърси квалифицирана медицинска помощ!

АРНИКА е първото хомеопатично лекарство, което се дава обикновено в такива случаи и може да се окаже животоспасяващо. Дори човекът да е в безсъзнание, една таблетка 30 или каквато друга потенция имаме, може да се размачка между две чисти хартийки или да се разтвори в малко вода и да се капнат няколко капки в устата.

ХИПЕРИКУМ е показан, когато има травма на гръбначния стълб - например падане по гръб или на опашката. Обикновено в такива случаи първо се дава АРНИКА, и след това ако видим, че няма резултат или само частично подобрение, даваме ХИПЕРИКУМ 30.

БЕЛИС ПЕРЕНИС (вж. Контузии).

ОХЛУЗВАНИЯ

Повърхностно нараняване със загуба на тъкан само от епидермиса на кожата.

Прави се почистване и промиване със разтвор на КАЛЕНДУЛА или ХИПЕРИКУМ -1:10 или 10-20 к. М.Т. в 100 мл вода. След това би могло на засегнатото място да се нанесе и крем от КАЛЕНДУЛА или ХИПЕРИКУМ. При нужда би могло да се даде *вътрешно* една, две дози АРНИКА 6 или 30 през няколко часа за ускоряване на процеса на оздравяване или ХИПЕРИКУМ 6 или 30, ако има силна болна, неотговаряща на външния вид на раната, която може да изглежда незначителна.

ФЕРУМ ФОСФОРИКУМ 6х или 6 - при съмнение за инфектиране на раната, т.е. поява на топлина и зачервяване около засегнатата област. Една доза три пъти дневно за два дена. Една таблетка би могла да се размачка и да се посипе раната с нея.

РУГА - много ефикасно лекарство при **ожулване на периоста (надкостниците)**, особено на подбедриците. РУГА 30 или 6 една или повече дози, ако има нужда през няколко часа. Ако РУГА няма ефект взема се СИМФИТУМ.

СИМФИТУМ - при **ожулване на периоста**, ако е по-сериозно и РУГА няма желания ефект.

ПРОБОДНИ РАНИ

Прободните рани са причинени от проникването в тъканите на островърхи тънки предмети: пирони, игли, трески, връх на нож, пила, ножица, рога, остри кости на животни и др.

NB! Независимо, че раната на кожата понякога изглежда незначителна, нараняването може да се окаже много сериозно или фатално в зависимост от мястото и дълбочината на проникване, защото могат да бъдат засегнати жизнено важни органи!

Освен това прободните рани обикновено са бедни на признаци. Често изтичат само няколко капки кръв. Тези рани крият опасност от внасянето на инфекция. Може да се развият тетанус, панарициуми, абсцеси, перитонит (когато прободането е в областта на корема).

При обикновените леки убождания е достатъчно да се изстиска раната, да се промие с разтвор приготвен от М.Т. на ХИПЕРИКУМ и да се направи евентуално суха превръзка.

ЛЕДУМ е лекарство №1 при прободни рани. Веднага след нараняването се дава ЛЕДУМ 30 няколко дози през няколко часа. Ако е минало известно време след нараняването и болното място е *студено на допир, безчувствено* или пък с *повишена чувствителност* и особено ако се *подобрява от студено*, лекарството отново е ЛЕДУМ.

ХИПЕРИКУМ е друго хомеопатично лекарство, от което може да има нужда при подобни рани. То е показано, ако се явят *крампи* около раната или пък болки, които ирадиират *нагоре по хода на нерва* от мястото на нараняването. Освен това, раната може да изглежда *зачервена* и да е *много болезнена при допир*.

Както вече бе споменато **ЛЕДУМ** даден веднага след нараняването може да

предотврати развитието на тетанус, а **ХИПЕРИКУМ** може да излекува започващ тетанус с тризмус, болки и гърчове в засегнатата област. Такива случаи има описани в хомеопатичната медицинска практика, както при хора, така и при животни. Но отново напомням, че в подобни ситуации човек не бива сам да се лекува, а трябва веднага да потърси квалифицирана медицинска помощ!

ПОРЕЗНИ РАНИ

Порезните рани са травмни повреди на тъканите, причинени от твърди режещи тела - ножове, скалпели, бръснач, ламарина и др. Придружава се обикновено с болка, кръвене и зеене на ръбовете на раната. Силата на кръвотечението зависи от големината на разрязаните съдове. Характерно за порезните рани е, че ръбовете им са *гладки*. Често се налага при големи наранявания зашиване на раната. Винаги трябва да се има предвид възможността за засягане на подлежащите сухожилия, фасции и нерви!

Ако порязването е повърхностно и с неголеми размери се прави превръзка с **М.Т.** на **ХИПЕРИКУМ** или **КАЛЕНДУЛА**, като преди това може да се поизстиска раната, ако има съвсем незначително кръвене, за да може по този начин да се даде възможност тя да се изчисти отвътре навън. Разбира се, ако е срян по-голям кръвоносен съд, например артерия, трябва да се притисне мястото над раната и да се потърси веднага квалифицирана медицинска помощ. В същото време може да се капнат върху раната няколко капки **чиста тинктура от КАЛЕНДУЛА** и да се направи отгоре **суха** превръзка.

Ако нараняването е придружено със шок или силна болка може веднага да се даде една доза **АРНИКА 30, 200** или която и да е друга потенция, с която разполагаме. Ако болката продължава и по-късно може да се дадат няколко дози **СТАФИСАГРИЯ 30** или **6** през няколко часа.

СТАФИСАГРИЯ е отлично лекарство при **рани от остри режещи** предмети, включително и хирургични (т.е., когато раната е с гладки ръбове). Показана е при *болка* и *смъдене* в раната.

РАЗКЪСНИ РАНИ

При тези рани е наранена не само кожата, но в по-голяма или по-малка степен и подлежащите мускули, нерви, кръвоносни съдове и други структури. Раната няма гладки ръбове, както порезните рани. Често може да бъде замърсена. Обикновено има нужда от намесата на хирург.

Като първа помощ може веднага да се даде **АРНИКА 30** вътрешно и да се направи промивка и превръзка с разтвор на **ХИПЕРИКУМ -10-20** капки **М.Т.** на **100** мл вода. Обикновено при тези наранявания се засягат нерви и може да има силна болка. В такъв случай след даването на **АРНИКА** за овладяване на шока, който може да съпътства травмата, се дава вътрешно **ХИПЕРИКУМ 30** няколко пъти през един до няколко часа, в зависимост от болката и сериозността на раната. **ХИПЕРИКУМ** има изключителен **болкоуспокояващ ефект** приложен както вътрешно, така и външно. **АРНИКА** също би могла отново да бъде включена в лечението, ако има нужда в зависимост от повредените тъкани - няколко дози **6** по два пъти на ден за два, три дни или да се редува с **ХИПЕРИКУМ** през няколко часа. След хирургичната обработка на раната може да се направи превръзка с разтвор на **ХИПЕРИКУМ**.

ИЗКЪЛЧВАНИЯ И НАВЯХВАНИЯ

Навяхването представлява увреждане причинено от временното разместване на ставни повърхности при внезапно, усилено движение, надхвърлящо физиологичните движения в една става. Засягат се тъканите около ставата и вътре в нея. Може да има кръвонасядане, оток, разтягане на сухожилия, понякога разкъсване, преразтягане или дори разкъсване на

връзките в самата става. Има болка, подуване и силно ограничени движения. Може да се получи кръвоизлив в ставната кухина. Необходим е покой, стегната превръзка.

При *изкълчването* има трайно разместване на ставните плоскости на ставата. Получава се при внезапно разместване на ставните плоскости с разкъсване на ставната капсула. Получава се кръвоизлив, оток и деформация на ставата. Има силни болки и невъзможност за движение. Трябва да се има предвид и възможността за счупване.

При подобни травми трябва да се търси квалифицирана медицинска консултация и помощ!

АРНИКА 30 или 200 е първото лекарство, което се дава. Може да се повтори след няколко часа. При по-леки случаи на навяхване това лекарство може да е напълно достатъчно, заедно със стегната превръзка на ставата и покой за няколко дни.

При тези травми, особено ако са по-сериозни, само АРНИКА няма да бъде достатъчна. Обикновено с нея се овладява първоначалния шок и болка, но често след това има нужда от други хомеопатични лекарства:

РУС ТОКСИКОДЕНДРОН 30 - често е показан след АРНИКА в тези случаи. Има скованост в ставата, подуване и болезненост. Много е характерно, че се *подобрява от топло* и *от раздвижване*, като първите движения са болезнени, но след това болката намалява и се появява отново след по-продължително движение и покой. РУС ТОКСИКОДЕНДРОН няколко пъти на ден в зависимост от прилаганата потенция два, три дни.

РУГА 30 - показана е при всички травми, където са засегнати *сухожилия, ставни лигаменти*. Тя се назначава, подобно на РУСТОКСИКОДЕНДРОН, в случаи на *болезненост, подуване и скованост* в ставата, но още по-силно изразени. По същия начин има *подобрене след раздвижване* и *влошаване след продължително движение и покой*. Може да се каже, че РУГА е най-често използваното хомеопатично лекарство заедно с АРНИКА при подобни травми, особено на коляното.

ХИПЕРИКУМ 6 или **30** - при силна болка, която не се облекчава от АРНИКА, може да се даде два или три пъти през няколко часа.

ЛЕДУМ 30 - ако има подуване и болка и се *облекчава от студени компреси* (силно изразено).

При *разтягане* на мускул в резултат на пренапрежение най-често има нужда от **РУСТОКСИКОДЕНДРОН**.

СЧУПВАНИЯ

При счупването има пълно или частично нарушаване на целостта на някоя кост. Признаците, които обикновено го съпровождат са: *болка* при опит за движение, *пипане* или *натиск*; *подуване* и *деформация* на мястото на счупването; *ограничение в движенията* или *ненормална подвижност* в място, където такава не трябва да има.

АРНИКА 30 или **200** - за шока от травмата и болката.

ХИПЕРИКУМ 30 или **200** - особено при счупвания със *силна болка* и ако от АРНИКА няма обезболяващ ефект.

СИМФИТУМ 6 (30) или **ЕВПАТОРИУМ ПЕРФОЛ ИАТУМ 6 (30)** един до два пъти на ден за няколко дена, ако има *болка в мястото на счупването* и след наместването и не се облекчава от АРНИКА и ХИПЕРИКУМ.

БРИОНИЯ - при пукване и счупване на ребро (или други кости) обикновено е с добър ефект. БРИОНИЯ има една много важна модалност, която се взема предвид в тези случаи: *влошаване от движение* - дори и от най-малкото.

ЗАБИВАНЕ НА ЧУЖДИ ТЕЛА ПОД КОЖАТА

СИЛИКА 6. Най-често прилаганото лекарство. Стимулира изхвърлянето им. Няколко дози през 4-5 часа.

ХЕПАР 6 - при *нагнояване* около чуждото тяло, със *силна болезненост и чувствителност на допир* и облекчаване *от топли компреси* - спомага за изтичане на гнойта и оздравяване.

ХИПЕРИКУМ 30 или **6** - при *силна болна*. Една или две дози през няколко часа. ХИПЕРИКУМ може да се даде и ако мястото се е възпалило и болката ирадира *нагоре похода на нерва*.

ЛЕДУМ 30 или **6** - обикновено безкръвни рани, болезнени или с намалена чувствителност, *студени на допир, облекчава се от студени компреси*. ЛЕДУМ може да се даде и като профилактика срещу тетанус, тъй като по принцип това е прободна рана.

Външно може да се промие с разтвор от **ХИПЕРИКУМ** или **КАЛЕНДУЛА** след изваждане или изхвърляне на чуждото тяло.

NB! СИЛИКА и **ХЕПАР** не трябва да се дават на човек, за който знаем, че има в тялото си присадени органи или протези - например изкуствени сърдечни клапи, пирони на костите и др.

НАРАНЯВАНИЯ НА ОЧИТЕ

NB! Всички травми на окото трябва да бъдат инспектирани от очен лекар!

За *външно* приложение и промивки на окото могат да се използват **АГАРИКУС** - това хомеопатично лекарство е почти спецификум при измръзване на краката или само на пръстите им. Има *зачервяване, парене и сърбеж*. *Влошава се от студено* на мястото на измръзването. Външно може да се приложи също и мас от **ТАМУС КОМУНИС** (брей).

ПУЛСАТИЛА - възпалени, сърбящи измръзвания; *влошава се от топло*.

ПЕТРОЛЕУМ - възпалени измръзвания на крака, ръце, пръсти. Има *сърбеж и болка*. Кожата може да е *напукана* и/или да има *морав цвят*.

РАЗДЕЛ III: ХОМЕОПАТИЧНО ЛЕЧЕНИЕ ПРИ НЯКОИ ЧЕСТО СРЕЩАНИ БОЛЕСТНИ СЪСТОЯНИЯ

ПРОСТУДИИ ЗАБОЛЯВАНИЯ (НАСТИНКА)

Когато настинката протича с висока температура, особено при децата има две хомеопатични лекарства, които най-често са показани в такива случаи: **АКОНИТ** и **БЕЛАДОНА**.

АКОНИТ. Внезапно начало няколко часа след излагане на студен вятър. *Бързо вдигане на висока температура* обикновено над 38.5 градуса, зачервено лице или редуване на зачервено и бледо лице. Често има *психомоторно безпокойство*, понякога дори и със страх от смъртта. Иска да има някой до него. Изпитва *силна жажда за студена вода*. Може също да има суха болезнена кашлица. Желаете да бъде отвит.

Обикновено след даване на лекарството детето се изпотява и след това заспива.

БЕЛАДОНА. *Внезапно начало с висока температура*. За разлика от пациента, който има нужда от **АКОНИТ**, тук болният обикновено е *отпуснат* или „отнесен“, при много висока температура дори делириозен, като може да се появят и *гърчове* при малки деца. Кожата е *гореща* и *дори пари*. Иска обикновено да бъде *добре завит*. *Влошава се от движение, докосване, ярка светлина*. Зениците обикновено са разширени. Може да има *пулсиращо главоболие*. Може да изпитва *жажда за лимонада или лимонов сок*. Може да има суха, дразнеща кашлица.

БРИОНИЯ е друго често показано хомеопатично лекарство при настинки.

Характерно е *бавното и постепенно* начало. Температурата може да бъде от субфебрилна до висока. Болният е *раздражителен, желаете да бъде оставен сам и на спокойствие*. Може да е *жаден за големи глътки студена вода*. Лигавиците са *сухи*. Често има *суха, болезнена кашлица*. *Влошава се от всякакво движение и желаете да лежи неподвижно*. Често има *силно главоболие*, което може да се подобрява от стегната превръзка или натиск или от студени компреси. Сухи устни. Като цяло обикновено се влошава от топло.

РУС ТОКСИКОДЕНДРОН Настинка в резултат на излагане на **влажен студ** или след престой с **мокри крака**. Обикновено началото е бързо. Температурата е средно висока до висока. Исква да бъде *топло завит и се влошава от студено*. Може да има чувство за разбитост и болки по мускулите, които се *влошават от лежане неподвижно и се подобряват след раздвижване*. Често има замаяност. Може да има болки в очните ябълки при движение им. Обикновено изпитва *силна жажда*. Може да се появи *херпес* по устните както и *силна хрема* с гъст жълтеникав или зеленикав секрет и *суха дразнеща кашлица*.

ГРИП

Хомеопатията е много ефикасна при лечение на хора заболели от грип. Съкращава се боледуването, срокът за възстановяване и се избягват усложненията, които не са редки, когато се прилага обикновеният, алопатичен подход. В историята на човечеството са известни немалко епидемии, по време на които са измирили хиляди хора.

Измежду най-често показаните хомеопатични лекарства са: ГЕЛСЕМИУМ, БРИОНИЯ, РУСТОКСИКОДЕНДРОН, БЕЛАДОНА, АКОНИТ, ЕВПАТОРИУМ ПЕРФОЛИАТУМ.

За клиничната картина на **РУСТОКСИКОДЕНДРОН, БЕЛАДОНА, БРИОНИЯ и АКОНИТ** вж. при „Настинки“.

ГЕЛСЕМИУМ. „Типичните“ за грипа симптоми обикновено доста точно отговарят именно на това лекарство. Обикновено началото е по-бавно - след един-два дни на общо неразположение. Изпитва *болки по мускулите и обща разбитост*. Температурата обикновено е висока. Има *главоболие, хрема. Клепачите са натежали* и има *болни в очите при движението им*. Обикновено *липсва жажда*. Болният се чувства *толкова отпаднал, че иска да бъде оставен на спокойствие*. Често има *студени тръпки нагоре-надолу по гърба*.

ЕВПАТОРИУМ ПЕРФОЛИАТУМ. Ти лично за болния, който се нуждае от това лекарство са *силните болни в костите, като че ли са счупени*. Може да изпитва и болка в областта на кръста. *Силно главоболие*, дори не смее да помръдне. Освен това може да има *болни в очните ябълки*, дори и когато не ги движи.

ПСЕВДОКРУП

Това представлява възпалителен оток на лигавицата под гласните връзки. Засяга най-често децата между 1 и 3 години. Явява се почти винаги през нощта и протича със затруднено вдишване, придружено с шум (стридор) и дрезгава, лаеща кашлица. Обикновено има пресипналост, понякога да пълна загуба на гласа. Температурата е нормална или леко повишена.

Повече от 150 години, **АКОНИТ, СПОНГИЯ и ХЕПАР** са трите най-често успешно използвани хомеопатични лекарства в такива случаи. Д-р Бьонингхаузен, известен немски лекар-хомеопат от миналия век, пише, че в своята практика е лекувал повече от 400 случая, използвайки обикновено само едно или рядко две от посочените лекарства и изключително рядко му се е налагало да прилага и трите.

АКОНИТ - обикновено това е първото лекарство най-често показано в тези случаи и дадено още в самото начало би могло да овладее ситуацията с една най-много две дози ЗОС през един час. Обикновено *след излагане на студен вятър* през деня, детето се събужда през нощта *около полунощ със затруднено дишане и суха, дрезгава, лаеща кашлица*, със значително *психомоторно безпокойство*. Може да има температура. Кашлицата може да се подобрява при лежане по гръб.

СПОНГИЯ - дава се ако до един час след АКОНИТ няма подобрение или пък е имало подобрение, детето се е успокоило и заспало, но само за малко. Отново се събужда със *силно чувство за задушаване*, може дори *устните да посинеят*, със *силна пресипналост* и *глуха, лаеща* или *като при рязане с трион кашлица*. Кашлицата може да се *подобрява от пиене на топли течности* или *ядене на топла храна*.

ХЕПАР - Ако към *сутринта* детето се събуди отново с *пресипналост, затруднено дишане, кашлица*, но *по-дълбока и влажна*, като *отхрачването обикновено е трудно* или

невъзможно и при дишането може да се чуе шумът от въздуха, който преминава през натрупания секрет в бронхите. Характерно е *цялостното подобрене от топло и подобряването на кашлицата от влажна топлина* (инхалации).

В подобни случаи също се препоръчва *инхалацията на пари* от чай от лайка, липа, алкални минерални води.

ХРАНИТЕЛНО ОТРАВЯНЕ

АРСЕНИКУМ АЛБУМ е едно от най-често прилаганите хомеопатични лекарства при отравяне в резултат на консумиране на развалена храна. Показанията за приложението му са: *повръщане и/или разстройство, (силна) обща отпадналост или психомоторно безпокойство*. Може да има (*пареци*) болни в стомаха или червата и *жажда за чести, но малки глътки вода*. Болките може да се успокояват от пиене на топла вода.

ВЕРАТРУМ АЛБУМ - *силно разстройство* придружено с *повръщане и студена до ледена пот по тялото*. Болният може да има *жажда за ледено студена вода* и да има нужда от широко отворени прозорци. Може да *колабира*.

КАРБО ВЕГЕТАБИЛИС. Типично е *значителното газообразуване* и вследствие на това *подуване на корема, особено в горната част*. Може да има силни колики, които да карат човека да се препъва на две. *Не може да понася стегнати дрехи около корема*. Може да се чувства *силно отпаднал до колапс, със студена пот*. Има желание *да му вейат на лицето* или *от широко отворени прозорци*.

МЕРКУРИУС КОРОЗИВУС - (спецификум при дизентерия). *Много силно разстройство*. Изпражненията са зловонни, *воднисти със слуз* и понякога дори кръв. Може да има чувство за *парене в ректума*. *Непрекъснати позиви за дефекация*. Чувство, че „*все нещо остава след изхождане*”. *Влошава се през нощта*. Може да има *повишено слюноотделяне*.

При хранителни отравяния е добре да се даде няколко пъти една или две лъжици разтворен в малко вода, **активен въглен (адсорган)**, който може да се закупи от аптеките. Той спомага за абсорбиране на токсините и извеждането им от организма.

КОПРИВНА ТРЕСКА (УРТИКАРИЯ)

Характеризира се с типични обриви с розов или белезникав цвят, подобни на тези, които се получават при ожулване с коприва. Придружават се от сърбеж. Обикновено това е алергична реакция на организма спрямо различни дразнителни: например при приемане на определени храни - ягоди, риба, скариди и др. или в резултат на ухапвания или ужилвания от различни насекоми. Може да се появи и след приемане на лекарства.

Две са най-често показаните хомеопатични лекарства в такива случаи:

АПИС - обривът е по-дребен или на по-едри плаки, кожата е *розова* или *зачервена*. Има *пареци* или *боцкащи болки*, които се *влошават от топло* и се *подобряват от студено*,

УРТИКА - *боцкащи или пареци болни* (като при ожулване с коприва) и евентуално *сърбеж*. Може да има надигнати, зачервени плаки. За разлика от АПИС *обикновено се влошава от студено* и се *подобрява при търкане*.

ЦИРЕИ

Циреят представлява ограничено *гнойно* възпаление на космената торбичка и свързаната с нея мастна жлеза, причинявано от стафилококи. Развитието на циреи се благоприятства от общо изтощение на организма, недохранване, натрупване на прекалено много токсини в резултат на неправилно хранене и хигиенен режим и др. Най-често се развиват по задната повърхност на шията, окосмената част на главата, лицето, седалището и по-рядко по крайниците и корема. Понякога могат да се развият и едновременно или последователно

множество циреи.

Може да има леко повишена температура (до 37.5), общо неразположение. Местните симптоми обикновено са: зачервяване, подуване и болка.

ХЕПАР е обикновено най-често показаното и прилагано лекарство в подобни случаи. Типични са *силната болезненост* и *голяма чувствителност при допир* или *натиск*. *Подобрява се от локална топлина*. Освен това пациентът може да е *раздразнителен* и *чувствителен към студ*. (Не е задължително да присъстват всички тези модалности, за да се даде ХЕПАР. Понякога няма ясно изразени общи или локални симптоми и отново може да се опита първо с това хомеопатично лекарство.)

NB! Ниските потенции - до 9C (включително и 1-M1) - стимулират нагнояването и пукването на цирея. Високите потенции - над 30C - забавят нагнояването и стимулират реабсорбцията му. Средните потенции - от 9C до 15C - действат в една от двете посоки в зависимост от стадия на развитие на цирея.

Желателно е, ако циреят е още в самото начало на развитието си, да се даде ХЕПАР 30, за да се стимулира бързата реабсорбция. Ако циреят е стигнал до стадий на узряване, по-добре е да се даде ХЕПАР 6 или ХЕПАР 1-M1, за да се стимулира пукването му и изтичането на гнойта.

СИЛИКА - обикновено добре следва ХЕПАР. След отварянето на цирея и изтичането на гнойта, една доза СИЛИКА 30 или две, три дози СИЛИКА 6 ще подпомогнат заздравяването.

БЕЛАДОНА - понякога е показана в самото начало на формиране на цирея, *преди още да се е събрала гнойна колекция*. Типични симптоми са: *зачервяване, подуване, пулсираща болка, гореща кожа* на засегнатото място. Обикновено няма ясно изразени модалности по отношение на топли и студени компреси.

АПИС. Това хомеопатично лекарство може да е показано понякога в началния стадий на формиране на цирея. Мястото е *оточно*, кожата е слабо зачервена. Болките са *парещи* или *боцкащи*. Подобрява се *от студено*,

За *външно* приложение е много подходяща неразредена М.Т. от **ХИПЕРИКУМ**. По този начин циреят узрява по-бързо и освен това болката намалява значително. Прави се превръзка със стерилна марля, която се мокри два до три пъти на ден с тинктурата.

NB! Да не се изтискват циреи, особено в областта на лицето!

ЕЧЕМИК

Това представлява възпаление на клепачния ръб вследствие на нагнояване на мастната жлеза на някоя мигла.

АПИС - *парещи* или *боцкащи болки*. *Зачервени оточен клепач; влошава се от топло, подобрява се от студено*.

ХЕПАР - *силна чувствителност към докосване и студен въздух*. *Подобрява се от топло*.

ПУЛСАТИЛА - обикновено *неболезнен*, независимо, че може да изглежда доста зле на външен вид. Може да има отделяне на *жълтеникав или зеленикав недразнещ секрет*.

СИЛИКА - ечемик, който не узрява или след който остава твърда бучка в клепача.

СТАФИСАГРИЯ - често показано при *рецидивиращ* ечемик.

Ако има често рецидивиращ ечемик, добре е да се направи консултация със специалист. Може да има нужда от коригиране на зрението с очила или от изследвания за диабет. Разбира се, най-често се оказва, че няма сериозно заболяване, но има нужда от повишаване на имунната защита и изчистване на организма от токсини. В такива случаи, добри резултати дава **конституционално** хомеопатично лечение проведено от лекар-хомеопат.

БОЛЕСТ НА ДВИЖЕНИЕТО (МОРСКА БОЛЕСТ)

Когато оплакванията възникват редовно по време на всяко пътуване, е желателно

конституционално лечение за да бъде прекъсната тази тенденция!

Общи съвети: Да не се яде обилно преди пътуване. Може само лесно смилаема храна и то в малки количества. По време на пътуване главата да е кипната леко назад. Сок от лимон или портокал по време на пътуването може да даде известно облекчение.

КОКУЛУС - обикновено най-често показано лекарство в подобни случаи. *Силно гадене до повръщане с виене на свят*, което се засилва особено при *гледане на движещи се предмети; чувство за празнота в стомаха* до колапс. Може да има и *главоболие, локализирано в тила*.

Може да се вземе и профилактично една доза преди тръгване на път, ако човек знае, че понякога има подобни проблеми по време на пътуване.

ПЕТРОЛЕУМ - прилича по симптоми на КОКУЛУС. Има *замаяност и виене на свят и гадене*, което се *влошава от газове, дим*, както и от *свеж въздух*. Може да има също *главоболие и повръщане*.

ТАБАКУМ - често показано при пътуване по море; обикновено има *много силно гадене* придружено и с *повръщане, студена пот, примаяване и чувство за празнота в стомаха*. *Влошава се от топло*. Гаденето се *подобрява от свеж въздух*.

САНИКУЛА - когато има *силно желание за студени напитки*; гадене и повръщане при *возене в кола*. Засилване на гаденето *при гледане нагоре*. Повръща водата веднага щом пие.

ТЕРИДИОН - морска болест. Замаяност, гадене и повръщане *при затваряне на очите и движение* на самия човек. Гаденето може да се *подобрява от пиене на топла вода*.

ВИСОЧИННА БОЛЕСТ

При изкачване на по-големи височини, при някои хора могат да се появят различни оплаквания, които обикновено много добре се повлияват от хомеопатичното лекарство получено от „Божественото растение“ на инките СОСА.

КОКА 30. *Главозамайване, сърцебиене, чувство за недостиг на въздух и отпадналост*. Главоболие, *шум в ушите*. Безсъние.

Това лекарство би могло да се даде и на хора, които са получили подобни оплаквания при летене в самолет.

КРАТКА СПРАВКА на основните хомеопатични лекарства за вътрешно приложение (подредени по честотата на употребата им) при:

Шок, колапс, припадане:

АРНИКА, КАРБО ВЕГЕТАБИЛИС, ВЕРАТРУМ АЛБУМ

Контузии:

АРНИКА, ХИПЕРИКУМ, БЕЛИС ПЕРЕНИС, ЛЕДУМ

Травми на главата и гръбначния стълб:

АРНИКА, ХИПЕРИКУМ, БЕЛИС ПЕРЕНИС

Охлузвания: АРНИКА

Прободни рани:

ЛЕДУМ, ХИПЕРИКУМ

Порезни рани: АРНИКА, СТАФИСАГРИЯ

Разясни рани: ХИПЕРИКУМ, АРНИКА

Изкълчвания и навяхвания:

АРНИКА, РУСТОКСИКОДЕНДРОН, РУГА

Счупвания:

АРНИКА, ХИПЕРИКУМ, СИМФИТУМ

Забиване на чужди тела под кожата:

СИЛИКА, ХЕПАР

Наранявания на очите:

АРНИКА, АКОНИТ, СИМФИТУМ, ХАМАМЕЛИС, ЛЕДУМ

Наранявания на ушите:

АРНИКА, ХИПЕРИКУМ

Хирургични операции, раждане, аборт:

АРНИКА, СТАФИСАГРИЯ, ХИПЕРИКУМ, БЕЛИС ПЕРЕНИС

Ухапвания и ужилвания:

ЛЕДУМ, АПИС, ХИПЕРИКУМ

Изгаряния:

КАНТАРИС, УРТИКАУРЕНС, КАУСТИКУМ

Слънчев и топлинен удар:

БЕЛАДОНА, ГЛОНОИН, АКОНИТ

Измръзвания:

АГАРИКУС, ПУЛСАТИЛА, ПЕТРОЛЕУМ

ПРЕПОРЪЧВАНИ КОМПЛЕКТИ (КИТОВЕ) ОТ ХОМЕОПАТИЧНИ ЛЕКАРСТВА ЗА:

частни домове

АКОНИТ

АПИС

АРНИКА

АРСЕНИКУМ АЛБУМ

БЕЛАДОНА

БЕЛИС ПЕРЕНИС

БРИОНИЯ

КАНТАРИС

КАРБО ВЕГЕТАБИЛИС

ЛЕДУМ

РУС ТОКСИКОДЕНДРОН

РУГА

ХИПЕРИКУМ

СПОНГИЯ

ХЕПАР

ХИПЕРИКУМ

Майчина тинктура (М.Т.) от КАЛЕНДУЛА, ХИПЕРИКУМ, КАЛЕН ДУЛА

офиси и учреждения

АПИС

АРНИКА

КАНТАРИС

КАРБОВЕГЕТАБИЛИС

ЛЕДУМ

ХИПЕРИКУМ

М. Т. от КАЛЕНДУЛА

М. Т. от ХИПЕРИКУМ. УРТИКА

МПС

АКОНИТ

АПИС

АРНИКА

АРСЕНИКУМ АЛБУМ

БЕЛАДОНА

БЕЛИС ПЕРЕНИС
КАРБО ВЕГЕТАБИЛИС
КОКУЛУС
ЛЕДУМ
ХИПЕРИКУМ
М.Т. от КАЛЕНДУЛА, ХИПЕРИКУМ

при по-дълги екскурзии и излети

АКОНИТ АПИС
АРНИКА
АРСЕНИКУМ АЛБУМ БЕЛАДОНА БЕЛИС ПЕРЕНИС ВЕРАТРУМ АЛБУМ
КАНТАРИС
КАРБО ВЕГЕТАБИЛИС
ЛЕДУМ
РУС ТОКСИКОДЕНДРОН
ХИНА
ХИПЕРИКУМ
М.Т. от: КАЛЕНДУЛА, ХИПЕРИКУМ, УРТИКА
Всички горепосочени хомеопатични лекарства се препоръчват в потенция ЗОС.